Cena 60 gr
Цана 60 гр.

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 13 (161) БЕЛАСТОК, 29 САКАВІКА 1959 года ГОД IV

Чытайце ў наступным нумары цікавы фотарэпартаж з літоўскага вяселля

Пасля III З'езду ПАРП

III З'езд ПАРП, які нядаўна закончыў сваю працу, усебакова прааналізаваў патрэбы і магчымасці краіны. Ен паставіў рэальныя заданні, рэалізацыя якіх прывядзе да істотных зрухаў наперад у будаўніцтве лепшай будучыні ў Польскай Народнай Рэспубліцы.

У рэалізацыі гэтых заданняў не можа забракнуць ніводнай арганізацыі, дзейнічаючай у нашай краіне, ніводнага сумленнага грамадзяніна ПНР.

Зразумела, што пасля III З'езду ПАРП стаяць вялікія заданні і перад Беларускім грамадска - культурным Таварыствам.

Якія ж гэта заданні? У першую чаргу — быць верным памочнікам партыі ў аб'яднанні працоўных мас вакол будаўніцтва новага сацыялістычнага ладу. Ад адзінасці дзеяння цэлага грамадства залежыць пасяховае пераўтварэнне заданняў у чын.

Так як беларускае насельніцтва — гэта пераважна сяляне, то і галоўным напрамкам, не які трэба скіраваць дзейнасць Таварыства, павінна быць вёска.

III З'езд ПАРП сцвердзіў, што ў бліжэйшыя 7 гадоў неабходны будзе ў краіне далейшы ўзрост прадукцыі сельскай гаспадаркі на 30 прац. Павінен ён быць дасягнуты шляхам інтэнсіфікацыі прадукцыі, а перш за ўсё дзякуючы павелічэнню сярэдніх ураджаяў збожжа з 14,5 цэнтнераў да 17,5 цэнтнераў, а таксама дзякуючы ўзросту пагалоўя жывёлы і яе прадукцыйнасці.

Вялікую ролю ў рэалізацыі гэтага задання павінны адыграць сялянскія арганізацыі, такія, як сельскагаспадарчыя гурткі, машынныя калектывы, рознага роду кааперацыя.

Якія ж ганаровыя заданні стаяць перад нашым Таварыствам! Ці ж не трэба ме

(Працяг на стар. 2)

Нарада беларускага асветнага актыву

20 сакавіка, па ініцыятыве Міністэрства асветы і Куратарыума беластоцкай школьнай акругі, адбылася нарада беларускага асветнага актыву, прысвечаная апрацоўцы падручнікаў і праграм для пачатковых беларускіх школ у Польшчы.

Настаўнікі з беларускіх школ падзяліліся з сабраўшыміся сваімі заўвагамі аб недахопах, якія мелі месца ў старых падручніках, выдадзеных у мінулым ПЗВС-ам і ўнеслі свае прапановы. Настаўніца з Гайнаўскага беларускага ліцэя, Ніна Вішнеўская, запрапанавала пашырыць тэматыку беларускіх чытанак творамі з жыцця рабочага асяроддзя і каштоўнейшымі творамі савецкай дзіцячай літаратуры, каб уразнастайніць іх тэматыку. Таварыш Юры Валкавыцкі, галоўны рэдактар «Нівы», запрапанаваў выкарыстаць пры складанні падручнікаў самыя лепшыя творы нашых пісьменнікаў з Беласточчыны, што наблізіла б вучняў да жыцця беларускага асяроддзя ў Польшчы. Настаўніца ліцэя ў Міхалове, Лідзія Гайдук, прапанавала зменшыць у чытанках лік перакладаў з іншых літаратур і павялічыць колькасць твораў арыгінальнай беларускай літаратуры.

Каштоўныя заўвагі пра змест чытанак выказаў тав. Лебядзінскі, старшыня дзяржаўнай праграмнай камісіі для беларускіх школ.

Прадстаўнік ПЗВС, рэд. Суднік пазнаёміла нараду з ходам падрыхтоўкі і друку новых беларускіх чытанак і падручнікаў у Польшчы. Да новага навучальнага года 1959/60 выйдзе папраўленая чытанка для V-га класа. У сувязі з тым, што ПЗВС не мае магчымасці аднавіць выданне іншых чытанак да 1.IX.1959 г., што і не мэтазгодна, бо апрацоўваюцца больш стабільныя новыя падручнікі, трэба ўмела і скваплна выкарыстаць старыя падручнікі, якія ёсць у кнігарнях, школах і на руках у вучняў.

На працягу 2-х год будуць апрацаваны і выйдуць з друку стабільныя новыя чытанкі для класаў II, III, IV, V, а таксама геаграфія і арыфметыка для V-га класа.

На нарадзе абмяркоўваліся патрабаванні ў адносінах да новай праграмы па вывучэнню беларускай мовы і беларускай літаратуры ў пачатковых школах і ўтвораны калектыў па яе апрацоўцы.

Адначасова на нарадзе ўтвораны калектывы, якія абавязаліся апрацаваць новыя беларускія чытанкі.

Прадстаўнік Міністэрства асветы, візітатар тав. Гасеўскі, адзначыў плённасць нарады і каштоўнасць прапаноў беларускага асветнага актыву для развіцця беларускай асветы ў Польшчы. (М. Г.)

Рабочыя Міхалова ў гонар III З'езду

Магутная хваля перадз'ездаўскіх абавязацельстваў — чынаў ахапіла ўсю Беласточчыну. Рабочыя і сяляне ў гонар III-га З'езду роднай партыі ахвяруюць дадатковы ўклад сваёй працы.

Абавязацельствы прымаюць форму «нядзельнікаў». У нядзелю, 8 сакавіка г. г., на поўную прадукцыйную моц працавала тэкстыльная фабрыка імя Сержана ў Міхалове. Рабочыя фабрыкі рэалізавалі абавязацельства — чын, які паднялі на агульным сходзе 5 сакавіка г. г. Кожны рабочы абавязаўся дадаткова працаваць 6 гадзін. Абавязацельствы выкананы з гонарам. Грошы, якія належацца за працу, рабочыя вырашылі перадаць на фонд пабудовы школ. (м. г.)

Выстаўка аб дзейнасці КПП і КПЗБ

6 сакавіка г. г. у Гайнаўскім «Доме шахцёра» адкрыта выстаўку з дзейнасці КПП і КПЗБ на Беласточчыне.

Выстаўка асабліва багатая матэрыяламі і дакументамі аб дзейнасці КПЗБ на Гайнаўшчыне. (вб)

ХАЦЕЎБЫ (ЛА Б) ПАДАРОЖНІЧАЦЬ ПЕРШАЙ РАКЕТАЙ НА ІНШУЮ ПЛАНЕТУ?

Маланкавая анкета

З мэтай правесці сярод «матурыстаў» маланкавую анкету, без папярэджання з'явіўся я ў беларускім ліцэі ў Бельску. Нечаканасць, якую я з прыемнасцю вычытаў у вачах прысутных, калі аб'явіў свой намер, давала падставы меркаваць, што адказы не будуць шаблоннымі, «правідловымі», што яны выкажуць настрої і думкі выпускнікоў.

Раздаўшы раней падрыхтаваныя лісткі з 20-цю пытаннямі, я вытлумачыў правіла ігры. Пасля кожнага пытання трэба было толькі адказаць «так», або «не». Хто хацеў больш засакрэціцца, мог замест «так» ставіць знак «+», замест «не» — знак «—». Можна было рабіць свае допісы і заўвагі. З свайго боку я гарантаваў, што лісткі з адказамі не трапяць у рукі настаўнікаў ці дырэкцыі (Абяцанне поўнасцю датрымаў).

Удзельнічалі ўсе прысутныя ў гэты дзень адзінаццацікласнікі: дзяўчаты асобна, хлопцы асобна (так як і вучацца). Дзяўчат — 18, хлопцаў — 15. Сярэдні век дзяўчат 18 год, хлопцаў — 19 год. За выключэннем адной вучаніцы і аднаго вучня ўсе паходзяць з вёскі.

Вынікі анкеты атрымаліся надзвычай цікавымі. Аднадушна прайшлі толькі два пытанні: «Задаволены (на), што вучыўся (лася) ў беларускім ліцэі?» і «Чытаеш «Ніву»? Усе дзяўчаты і хлопцы на гэтыя пытанні адказалі рашуча «так». Дарэчы, першае і апошняе пытанні.

Далей справа, гэтак кажучы, набірае індывідуальных рысаў, хоць і тут будуць менш ці больш згодныя адказы.

ВУЧОБА

І так на другое пытанне «Ці хочаш вучыцца далей?» усе хлопцы адказалі «так», а ўжо сярод дзяўчат выявілася, што адна не хоча вучыцца далей.

Трэцяе пытанне было: «Будзеш вучыцца далей?» Тут дзяўчаты былі больш станоўчымі. Апрача чатырох, якія адказалі адмоўна, рэшта заявіла «так». Сярод хлопцаў толькі адзін адказаў, што не будзе вучыцца. Зато чацвёра далейшую сваю навуку паставілі пад знакам запытання. А як вынікае з папярэдняга пытання, усе хацелі б вучыцца.

ПРАЦА

На чацвертае пытанне «Закончыўшы ліцэй, ці хочаш працаваць?» 7 дзяўчат і 10 хлопцаў адказала «так». Калі ўлічыць папярэднія адказы, можна зрабіць вывад, што значная частка вучняў хоча спалучыць вучобу з працай.

Пахвальнымі выпалі адказы на пятае пытанне: «Закончыўшы вучобу, ці хацеў бы (ла б) працаваць у беларускім асяроддзі?» Толькі адна вучаніца і адзін вучань адказалі адмоўна.

ЛЮБОЎ

Шостае, сёмае і восьмае пытанні насілі вузка інтымны характар. Трэба было адказаць па чарзе, ці «Маеш сімпатыю?», «Закаханы (ая) бязмежна?», «Закончыўшы ліцэй, хацеў бы (ла б) жаніцца (выйсці замуж)?». У хлопцаў выйшла, што 10 з іх маюць сімпатыі, чацвёра закаханыя «бязмежна», 1 хоча жаніцца і 1 не адказаў на гэтае пытанне.

У дзяўчат менш - больш такія ж прапорцыі, з тым што 11 маюць сімпатыі, 3 закаханы «бязмежна» і 2 хочуць выйсці замуж.

СТАЛАСЦЬ

Дзевятае пытанне: «Маеш жыццёвы ідэал?». З дзяўчат толькі 2 адказалі — «не», сярод хлопцаў 6 не маюць «жыццёвага ідэалу» і 1, судзячы па незапоўненай рубрыцы, нездэцыдаваны.

Больш складаны вобраз у хлопцаў у дзесятым пытанні: «Лічыш сябе асобай дарослай?» Калі ў дзяўчат пануе раўнавага (9 адказала рашуча «так» і другія 9 не менш рашуча «не»), то хлопцы падышлі больш асцярожна да пытання.

(Працяг на стар. 4)

© PDF: Kamunikat.org 2022
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2022

Праз фотааб'ектыў

Амаль 4 мільёны японскіх рабочых у 80 гарадах удзельнічаюць у маніфестацыях супраць палітыкі ўрада Кішы і дамагаюцца павышэння зарплаты.
На здымку: 20-тысячная маніфестацыя ў Токіё.
Фота — ЦАФ

У хуткім часе Германская Федэратыўная Рэспубліка будзе пра?укаваць самалёты паводле амерыканскай ліцэнцыі.
Фота — ЦАФ.

Судаходная Вісла. На здымку: баркі ў праскім порце.
ЦАФ. Фота — Ухымяк

З III З'езду ПАРП

19.III., пасля 9-днёвага пасяджэння закончыўся III З'езд Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі. З'езд выбраў Палітбюро з 12 асоб, сакратарыят з 8 асоб і Цэнтральны Камітэт з 77 асоб і 63 намеснікаў членаў ЦК ПАРП.

У ПАЛІТБЮРО ВЫБРАНЫ:

ЮЗЭФ ЦЫРАНКЕВІЧ,
УЛАДЗІСЛАЎ ГАМУЛКА
ЭДВАРД ГЕРЭК
СТЭФАН ЕНДРЫХОЎСКІ
АЛЯКСАНДР ЗАВАДСКІ
РОМАН ЗАМБРОЎСКІ
ЗЭНАН КЛІШКА
ІГНАЦЫ ЛОГА-САВІНСКІ
ЕЖЫ МАРАЎСКІ
ЭДВАРД ОХАБ
АДАМ РАПАЦКІ
МАР'ЯН СПЫХАЛЬСКІ.

Чэшскі месячнік аб беларускай грамадскасці ў Польшчы

У 2 нумары з 1959 года, у чэшскім часопісе «Славянскі агляд», Вацлаў Жыдліцкі змясціў артыкул «Беларуская меншасць у Польшчы», які знаёміць чэшскага чытача з жыццём і дзейнасцю беларускага грамадства ў Польшчы.

Аўтар артыкула падкрэслівае гаспадарчы і культурна - асветны напрамак дзейнасці беларускага культурна - асветнага таварыства і яго цеснае супрацоўніцтва з мясцовымі дзяржаўнымі польскімі ўстановамі.

Станоўчую ацэнку дае В. Жыдліцкі нашаму штотыднёвіку «Ніва» і асабліва дзіцячаму дадатку «Зорка». Не абмінуў ён і творчасці нашых маладых паэтаў і празаікаў, якія гуртуюцца ў літаратурным аб'яднанні пры «Ніве».

Вызначаючы галоўны напрамак літаратурных і гістарычных публікацыі на старонках «Нівы» В. Жыдліцкі адзначае, што яны навязваюць да прагрэсіўных традыцый беларускай літаратуры былой Заходняй Беларусі. Заслужанай працай ён лічыць збіранне і публікацыю ў «Ніве» твораў беларускай народнай творчасці і намаганні таварыства захаваць на землях Беласточчыны помнікі старажытнай беларускай архітэктуры і будаўніцтва.

В. Жыдліцкі інфармуе аб арганізацыі беларускага навуковага гуртка пры «Ніве» і дзейнасці выдавецкага аддзела нашага таварыства.

З культурна - асветных мерапрыемстваў беларускага грамадства аўтар адзначае шырока разгорнутую асветную дзейнасць таварыства ў сувязі са святам 40-годдзя БССР.

У заканчэнні артыкула В. Жыдліцкі справядліва сцвярджае, што ўрад Польскай Народнай Рэспублікі стварыў для развіцця нацыянальных беларускіх традыцый спрыяльныя ўмовы ў такіх памерах, аб якіх нельга было і марыць у прадваеннай буржуазнай Польшчы.

(М. Г.)

У Міністэрстве культуры

17 сакавіка г. г. адбылося чарговае пасяджэнне Камісіі па справах культуры нацыянальных меншасцей пры Міністэрстве культуры і мастацтва ў Варшаве. На пасяджэнні прысутнічалі прадстаўнікі нацыянальных таварыстваў. Пасля шырокага абмеркавання Камісія пастанавіла ў канцы этага года арганізаваць рухомую выстаўку народнага мастацтва нацыянальных меншасцей. Камісія зрабіла крытычны аналіз праведзеных у мінулым годзе двуднёвых семінараў, прысвечаных справам развіцця культурна - асветнай працы ў нацыянальных асяроддзях.

Старшыня Галоўнага Праўлення Украінскага таварыства тав. Баярскі пазнаёміў прысутных з умовамі культурнага жыцця украінскага насельніцтва, пражываючага ў Польшчы. З жыццём іншых нацыянальнасцей Камісія пазнаёміцца на сваіх наступных пасяджэннях.

В. Ш.

Культурна-асветны курс для настаўнікаў

Міністэрства культуры і мастацтва ў паразуменні з Аддзелам культуры Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку арганізуюць у жніўні г. г. трохтыднёвы культурна - асветны курс для настаўнікаў. Удзельнікамі курса могуць быць настаўнікі беларускіх школ і выпускнікі педагагічных ліцэяў, якія ў новым навучальным годзе прыступяць да працы ў беларускім школьніцтве. Мэтай курсу мае быць дапамога настаўнікам у арганізацыі культурна - асветнай працы ў вёсцы. Заяўкі на курс дасылаць да канца чэрвеня г. г. на адрас:

Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, Białystok, ul. M. C. Skłodowskiej 7, p. 9

В. Ш.

Пасля III З'езду ПАРП

(Працяг са стар. 1)

рыць дзейнасць Таварыства ўкладам і вынікамі працы ў гэтым напрамку?

III З'езд ПАРП сцвердзіў, што грунтоўнай развязкі грамадскіх і прадукцыйных праблем вёскі нельга, аднак, дасягнуць ва ўмовах дробнатаварнай гаспадаркі. Беспынны ўзрост сельскагаспадарчай навукі і тэхнікі, поўную ліквідацыю грамадскай няроўнасці і эксплуатацыі можа запэўніць толькі сацыялістычная перабудова вёскі на асновах сельскагаспадарчай каапарацыі.

Ці ж не ганаровым заданнем нашай арганізацыі з'яўляецца актыўнае садзейнічанне ў ажыццяўленні гэтай мэты?

А калі так, тады ўся наша праца павінна насіць больш канкрэтны характар, павінна быць больш мэтанакіравана. Тады і толькі тады выканаем мы з гонарам заданні, якія паставіў перад намі III З'езд нашай партыі.

Жэнеўскія падлікі

Гісторыя пасляваенных год паказвае, што канферэнцыі на спорныя тэмы, якія працягваюцца часта многія месяцы, прыводзяць у канцы канцоў да паразуменняў, якія даюць свету прынамсі частковае змяншэнне напружанасці. Успомнім хаця б доўгія перагаворы ў справе Карэі, Інда-Кітая і мірны дагавор з Аўстрыяй. Усе яны, нягледзячы на цяжкасці, закончыліся добрымі вынікамі.

Чарговай з цыклу доўга працягваючыхся канферэнцый з'яўляецца дыскусія трох членаў так званага «Атамнага клуба» (Савецкі Саюз, Злучаныя Штаты, Вялікабрытанія) на тэму спынення атамных выпрабаванняў, якая ўжо 5 месяцаў праходзіць у Жэневе.

— Ці яна таксама прынясе пажаданыя вынікі? — вось пытанне, якое павінен задаць сабе сёння кожны чалавек, які разумее небяспечнасць працягвання пробных ядзерных выбухаў. А не ўсе гэта разумеюць.

У амерыканскай Камісіі па атамных справах знайшоўся, напрыклад, адзін вучоны — генерал, які сцвердзіў, што.., ручныя гадзіннікі з фосфарнымі стрэлкамі больш небяспечныя для людзей, чым усе праведзеныя да гэтага часу выбухі атамных і вадародных бомб.

Усё шчасце, што рашучая частка вучоных мае іншы погляд, чым даны амерыканскі генерал. Хаця трэба сцвердзіць, што погляды Камісіі па справах атамнай энергіі робяць вялікі ўплыў на мілітарыстычна настаўленую частку амерыканскага грамадства.

Заходні друк прызнае, што іменна пад уплывам праваенных групіровак амерыканцы запрапанавалі зноў перапынак у працы жэнеўскай канферэнцыі да 13 красавіка. Афіцыяльнай прычынай трохтыднёвага перапынку з'яўляецца «даць магчымасць Макмілану ў часе яго цяперашняга візіту ў ЗША абмеркаваць з Эйзенхауэрам новыя прапановы ў справе пагаднення аб спыненні ядзерных выпрабаванняў і, па магчымасці, апрацаваць новы падыход да гэтай справы».

Мэту менш афіцыяльную, але за тое больш істотную, выдае «Н'ю-Йорк Таймс» 20 сакавіка бягучага года.

«ЗША, — піша гэты часопіс, — як відаць, жадаюць цяпер, пасля паспяховага правядзення пробных выбухаў трох атамных бомб у сотнях кіламетрах над зямлёю, уключэння ў пагадненне аб забароне ядзерных выпрабаванняў артыкула, гаворачага аб пашырэнні сістэмы кантролю і інспекцыі на касмічныя прасторы, а таксама на штучныя спадарожнікі».

Праведзеныя ў верасні мінулага года Злучанымі Штатамі атамныя выбухі на вышыні ў пяцьсот кіламетраў над паўднёвым Атлантыкам павінны былі паказаць, што нават пры ўжыванні найлепшых сродкаў кантролю не ўсе выбухі можна выкрыць. Амерыканцам залежыць таксама на ядзерных выбухах глыбока пад зямлёю. Відаць, прадстаўнікі Злучаных Штатаў захочуць выкарыстаць той факт, каб павялічыць цяжкасці ў жэнеўскіх перагаворах. Ужо датыхчасовая праца канферэнцыі паказала, што амерыканцы зацікаўлены не столькі ў сутнасці справы (спыненне ядзерных выбухаў), колькі ва ўвядзенні такой сістэмы кантролю на тэрыторыі іншых дзяржаў, які дазволіў бы акрэсліць сілу і ваенны патэнцыял магчымага праціўніка.

Савецкі Саюз не можа на гэта згадзіцца, таму што шырока разбудаваная сістэма кантролю мела б характар звычайнай ваеннай разведкі. Прынцып і спосаб кантролю ядзерных выбухаў з'яўляюцца да гэтага часу прадметам найбольшых спрэчак.

Тым не менш на працягу 5 месяцаў перагавораў у Жэневе было зроблена 7 пастаноў, якія павінны ўвайсці ў будучае пагадненне аб кантраліруемым спыненні ядзерных выбухаў дзяржавамі, якія маюць атамную зброю. Між іншым, заходнія дзяржавы пасля доўгіх размоў выказалі згоду на савецкую прапанову, каб кантрольная камісія складалася з сямі членаў, у тым ліку трох сталых прадстаўнікоў атамных дзяржаў і дэлегатаў чатырох іншых краін, выбіраемых на перыяд двух год.

З прынятых пунктаў пагаднення трэба вызначыць фармуліроўку аб важнасці пагаднення на неабмежаваны час і аб увядзенні прынцыпа штогодніх пераглядаў сістэмы кантролю па жаданню аднаго з удзельнікаў дагавору.

Цяпер справа ў тым, каб трохтыднёвы перапынак у працы жэнеўскай канферэнцыі не быў выкарыстаны Захадам з мэтай поўнага зрыву канферэнцыі. Бо гэта азначала б далейшую неабмежаваную гонку атамнага ўзбраення, якая стварае найбольшую небяспеку для сусветнага міру.

Уласна кажучы, поспех жэнеўскіх перагавораў залежыць ад таго, ці амерыканцы пачнуць гаварыць мовай, якая апіралася б на ўзаемнай сімпатыі, ці і далей будуць вышукваць другарадных прычын, каб за занавесам марудных перагавораў працягваць гонку ўзбраенняў.

Будзем жа аптымістамі, памятаючы аб вопыту папярэдніх доўга працягваючыхся канферэнцый, якія закончыліся поспехам.

УЛАДЗІМІР ЛАЗІНСКІ

Да саракагоддзя беларускай дзяржаўнасці

С. МАРГУНСКІ

Утварэнне Саюза ССР

Пераход да мірнага гаспадарчага будаўніцтва суправаджаўся ўмацаваннем і перабудовай усяго партыйнага і савецкага дзяржаўнага апарата, паляпшэннем форм і метадаў яго дзейнасці як у цэнтры, так і на месцах.

У снежні 1921 года адбыўся III Усебеларускі з'езд рабочых, сялянскіх і чырвонаармейскіх дэпутатаў. З'езд назначыў канкрэтныя мерапрыемствы па ажыццяўленню новай эканамічнай палітыкі, прыняў рашэнне аб замене «прадразвёрсткі» «прадналогам», аб развіцці кааперацыі, аб арганізацыі сялянскіх камітэтаў узаемадапамогі, аб умацаванні савецкай улады на месцах. З'езд зацвердзіў палажэнне аб валасных выканаўчых камітэтах Беларусі, якое мела вялікае значэнне ў паляпшэнні ўсёй дзейнасці мясцовых Саветаў рэспублікі.

30 снежня 1922 года Беларуская ССР, РСФСР, УССР і ЗСФСР аб'ядналіся і ўтварылі адзіную саюзную дзяржаву — Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Гэты саюз не з'яўляецца чымсьці замкнутым і ізаляваным, доступ у яго заўсёды адкрыты новым членам.

СССР — федэратыўная, дэмакратычна-цэнтралізаваная адзіная многанацыянальная суверэнная дзяржава. Аб'ядноўвае цяпер 15 раўнапраўных суверэнных савецкіх сацыялістычных рэспублік. Сама назва «Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік» увасабляе ў сабе, з аднаго боку, суверэнітэт кожнай з уваходзячых у яго склад саюзных рэспублік, а з другога, — поўнае дэмакратычна цэнтралізаванае адзінства СССР.

Стварэнне Саюза ССР, абавязковай умовай якога было ўзаемнае давер'е і дабраахвотная згода ўваходзячых у яго рэспублік, садзейнічала паспяховаму аднаўленню разбуранай народнай гаспадаркі і яе далейшаму развіццю. Саюзная дзяржава выкарыстоўвае натуральныя багацці, якія знаходзяцца на тэрыторыі асобных рэспублік, у гаспадарчай мэтазгоднасці ўсяго Савецкага Саюза і кожнай савецкай рэспублікі ў паасобку.

Утварэнне Саюза ССР і прыняцце першай Канстытуцыі СССР з'явіліся трывалай прававай асновай развіцця многанацыянальнай савецкай дзяржавы на аснове сацыялістычнага дэмакратызма і інтэрнацыяналізма, на аснове непарушнага адзінства, брацтва і дружбы вялікай сям'і народаў СССР.

Канстытуцыя СССР ясна вызначыла правы і абавязкі саюзных рэспублік і пабудову ўсяго дзяржаўнага апарата, што цалкам забяспечвала кожнай саюзнай рэспубліцы ўдзел у кіраванні ўсім дзяржаўным жыццём Саюза і арганічна звязвала кожную з саюзных рэспублік з Саюзам ССР.

Удзел у кіраванні дзяржаўным жыццём Саюза ССР, а таксама і сувязь Беларускай ССР з Саюзам выказаліся перш за ўсё ў тым, што ў Цэнтральным Выканаўчым Камітэце Саюза ССР Беларусь мела 20 членаў і 9 кандыдатаў, з якіх 5 членаў і 3 кандыдаты ўваходзілі ў Савет Нацыянальнасцей, 15 членаў і 6 кандыдатаў — у Саюзны Савет. У Прэзідыум ЦВК ад БССР уваходзіла 3 члены. Старшыня ЦВК БССР з'яўляўся разам з тым адным са старшынь ЦВК Саюза ССР.

Непасрэдны ўдзел Беларускай ССР у дзейнасці Вярхоўных органаў Саюза ССР ажыццяўляўся і ў час з'ездаў Саветаў, і ў час працы сесій ЦВК. Прадстаўнікі БССР удзельнічалі таксама ў працы Вярхоўнага суда і ВСНГ СССР. Савецкая Беларусь заўсёды была звязана праз свае наркаматы і ведамствы з наркаматамі і цэнтральнымі ведамствамі Саюза ССР. Паміж Беларускай ССР і Саюзам ССР заўсёды існавала і існуе паўсядзённая сувязь, якая ажыццяўляецца праз пастаяннае прадстаўніцтва БССР пры ўрадзе СССР, з аднаго боку, і праз паўнамоцныя агульнасаюзныя наркаматы пры ўрадзе БССР і аб'яднаныя (саюзнарэспубліканскія) наркаматы з другога.

Савецкія газеты і часопісы ў Польшчы

Савецкі штодзённы і перыядычны друк карыстаецца ў Польшчы вялікай папулярнасцю. Чытачы з Польшчы з вялікай увагай і цікаўнасцю сочаць за стваральнай мірнай працай сваіх савецкіх сяброў і яны не задавальняюцца шматлікімі артыкуламі з жыцця савецкіх працоўных, якія змяшчае польскі друк. Як добрыя прыяцелі, яны хочуць ведаць аб усім, чым жыве, цешыцца і хвалюецца савецкі чалавек Для прыкладу некалькі лічбаў з пашырэння савецкага друку ў Польшчы.

4 мільёны 200 тысяч экземпляраў «Праўды» ў год прыходзіць у Польшчу. Штодня паветраным шляхам прыходзіць у Варшаву 11.500 экземпляраў «Праўды» і ў той самы дзень разыходзіцца па ўсіх гарадах і мястэчках краіны.. У дзень выхаду «Праўды» гэты ж нумар можна купіць не толькі ў Варшаве, але і ў Познані, Кракаве, Беластоку і іншых гарадах. Орган ЦК КПСС мае ў Польшчы 3.307 сталых падпісчыкаў. 3.502 экземпляры, у тым ліку да 1.187 падпісчыкаў, прыходзіць штодня ў Польшчу «Камсамольскай праўды».

Не меншай папулярнасцю карыстаецца ў Польшчы орган савецкіх піянераў «Піянерская праўда», якой штодня разыходзіцца ў Польшчы 13.141 экземпляр.

Асабліва вялікай папулярнасцю карыстаюцца ў Польшчы каляровыя ілюстраваныя часопісы. 9 тысяч сталых падпісчыкаў мае «Агангёк», якога ў Польшчу прыходзіць 13.500 экземпляраў кожнага нумару. Сатырычны журнал «Кракадзіл» разыходзіцца ў Польшчы лікам 12.400 экземпляраў. Аднак найвышэйшы рэкорд пачытнасці паставіў дзіцячы савецкі каляровы часопіс «Мурзілка», якога ў Польшчы разыходзіцца звыш 54.000 экземпляраў кожнага нумару.

На працягу ўсяго 1958 года ў Польшчу прышло і распрадана 11 мільёнаў 736 тысяч і 115 экземпляраў савецкіх газет і часопісаў. (лг)

Мінская картаграфічная фабрыка ў сувязі з 40-годдзем БССР выпусціла з друку Атлас БССР. Кантралёр ОТК Н. Налівайка кантраліруе гатовую прадукцыю.

У Вярхоўным Савеце БССР

Указам ад 16 сакавіка 1959 года Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР ратыфікаваў зацверджаныя Саветам Міністраў БССР, Сусветную паштовую канвенцыю, пагадненне аб пісьмах і скрынках з аб'яўленай каштоўнасцю і пагадненне аб паштовых пасылках.

Спорт

Перамога беларускіх лёгкаатлетаў і ватэрпалістаў

У Брэсце закончыўся веснавы матч лёгкаатлетаў прыбалтыйскіх рэспублік і Беларусі.

Каманднае першынство выйгралі спартсмены Беларусі.

Каманда Літвы заняла другое месца, спартсмены Эстоніі засталіся на трэцім месцы.

У Вільнюсе закончыўся міжрэспубліканскі турнір па воднаму поло. У пяцідзённых спаборніцтвах удзельнічалі зборныя каманды Літвы, Латвіі, Эстоніі, Беларусі і Малдавіі, а таксама маладзёжная каманда Каунаса, якая выступала па-за конкурсам.

Вялікага поспеху дабіліся спартсмены Беларусі, якія занялі першае месца і атрымалі перамогу ва ўсіх пяці сустрэчах. Моцная каманда Эстоніі нечакана апынулася толькі на трэцім месцы, уступіўшы другое месца ватэрпалістам Літвы.

Механізацыя водазабеспячэння жывёлагадоўчых ферм у Беларусі

На жывёлагадоўчых фермах калгасаў і саўгасаў БССР змантыравана 148,7 тысячы аўтапаілак для буйной рагатай жывёліны і свіней.

Сёлета прадугледжваецца устанавіць каля 250 тысяч аўтапаілак. Упершыню калгасы і саўгасы атрымаюць 375 кіламетраў электшазварных тонкасценных труб для пракладкі ўнутранага вадаправода да аўтапаілак.

П. БАРАШАЎ і В. КІТАІН

7)

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікамі П. Н. Сахаравым і Нагаевым).

Пакуль што з паказанняў рабочага з лесапілкі мы ведаем аб існаванні двух падазроных асоб. Яны з'явіліся на лесапілку і вялі сябе вельмі дзіўна, няўмела, я б сказаў, і пры першым жа патрабаванні прад'явіць дакументы адзін з іх схапіўся за зброю. Нейкі неўрасценік, відаць. Дарэчы, уцёк ён у адным боце, другі — у нас, — генерал паказаў на столік у кутке, дзе на газеце стаяў бот Джо. — У той жа дзень маёр Караткоў, яшчэ не ведаючы аб здарыўшымся на лесапілцы, сустрэў падазронага мужчыну кіламетрах у дванаццаці ад ракі Каменкі і вёў з ім перастрэлку. Незнаёмы быў у адным боце? — удакладняючы, запытаў генерал, звяртаючыся да Караткова.

— Так точна. Я добра бачыў, ён быў у адным боце, — адказаў маёр.

Губанаў кіўнуў галавою і, калі Караткоў апусціўся на сваё месца, працягваў:

— На наступны дзень мы спаткалі палутарку БГ 47-17 і прыбыўшага на ёй незнаёмага. Яго на дарозе таксама спаткаў таварыш Караткоў. Па апісаннях гэта не той, што быў на лесапілцы. Цяпер ён жыве у бухгалтара Семяненкі. Многа дзён мы сачылі за ім. Спачатку нам пазваніў, а ўчора прыйшоў Іван Фёдаравіч Семяненка і расказаў аб сваім знаёмстве з Бабраўнічым і аб тым, што, будучы завербаваным і запуджаным, ён хадзіў са сваім «гастаяльцам» у пушчу, на базу шпіёнаў. Там бухгалтар бачыў яшчэ двух чалавек, якіх Бабраўнічы называў Бэнам і Фінам. Адным словам, мы ведаем аб шасці невядомых нам людзях. Двое прышлі на лесапілку, адзін «пастаялец» Семяненкі, двое ў зямлянцы і адзін — спатканы Караткоўым у пушчы. Калі ўлічыць, што гэты абутак, — генерал зноў паказаў вачыма на бот, які стаяў на століку, — належаў аднаму і таму ж чалавеку, а пастаяльца Семяненкі бачыў на дарозе Караткоў — іх было чацвёра...

Генерал падняўся, прайшоўся па кабінету і зноў апусціўся ў крэсла.

— Чацвёра... Але пад нашым кантролем толькі трое: Бабраўнічы, трудавая кніжка якога аказалася фальшывай, Бэн і Фін, якія жывуць у лесе. Іх мы можам узяць хоць заўтра. Але дзе ж чацвёрты, а можа нават пяты і шосты?.. Магчыма, яны ўжо вышлі з лесу, легалізаваліся і, пакуль мы тут аналізуем, пачалі сваю цёмную работу... Колькі іх і дзе астатнія — гэта трэба даведацца вам, таварышы Пакроўскі і Касцюкевіч... Таварыш Семяненка вельмі нам дапамог, і ён згадзіўся дапамагаць да канца, хоць я і адчуваю, як цяжка будзе прайсці гэтае выпрабаванне нашаму скромнаму бухгалтару...

— Дык вось, — працягваў генерал, звяртаючыся ўжо толькі да Касцюкевіча і Пакроўскага, — вам даручаецца часова стаць «бандытамі», ляснымі людзьмі і з дапамогай Семяненкі пазнаёміцца з Бабраўнічым, увайсці ў яго давер, а потым высветліць склад, месца знаходжання, узбраенне і мэту групы. Нядрэнна было б дастаць ключы да іх шыфра-дакументаў. Наша радыёслужба запісала некалькі радыёграмаў, але ключа да іх няма... Калі мы дастанем яго — у аперацыі «Квадрат Б-52» многае стане зразумелым і тады можна будзе ставіць кропкі над «і».

Не выключана, што сярод дыверсантаў могуць быць людзі, якія згодзяцца дабраахвотна з'явіцца з павіннай. Пастарайцеся вывучыць кожнага, і, калі знойдзеце такога, займіцеся ім асобна...

...Першыя два дні ў Пакроўскага і Касцюкевіча пайшлі на падбор абмундзіравання і «бандыцкай» зброі. У своеасаблівых «архівах» раённага аддзялення яны знайшлі адрэзы, якімі карысталіся яшчэ кулакі ў гады калектывізацыі, стары нямецкі аўтамат з запаснымі магазінамі, дзве «лімонкі», кацялкі, фляжкі і плашч-палаткі.

Пераапрануўшыся да непазнавальнасці, Пакроўскі і Касцюкевіч глыбокай ноччу вышлі з Налібокаў і сцяжынкай, вядомай нямногім, схаваліся ў пушчы. Праз два дні яны адшукалі старую, амаль развалiўшуюся зямлянку, дзе яшчэ ад часу вайны валяліся пакрытыя плесню гільзы ад аўтаматаў, банкі ад кансерваў з амаль згніўшымі этыкеткамі, розныя шматы, нямецкая каска. Касцюкевіч і Па-

(Працяг на стар. 6)

З падарожжа па заходніх землях

Вёска, у якой гаворацъ на трох мовах

Папялева зусім непадобнае да нашых беларускіх вёсак на Беласточчыне. Тут усё мураванае — хаты, хлявы, гумны, нават і агарожа цагляная. Цікавая гэта вёска. У ёй на вуліцы ці ў хаце можаш пачуць аж тры мовы — беларускую, украінскую і польскую. Пабеларуску і па-украінску гавораць пераважна старэйшыя людзі — тыя, якія жылі ў Заходняй Беларусі і ў Заходняй Украіне.

Наведваю земляка Антона Салавея, гаспадара Адама Бурдукевіча. Пасля шпацыру сцюдзёнай палявой дарогай з прыемнасцю частуюся гарачай стравай. За акном, на панадворку, стаіць сталярскі варштацік. Праз адчыненыя дзверы відаць, як сын гаспадара, Міхась, нешта клапатліва майструе. Адам Бурдукевіч задумённа паглядзеў у вакно і прагаварыў:

— Калі люты сыры будзе, то і лета сырое. А шкада. жыта так добра ўзыйшло... А ў гэтым годзе трэба ж сёе - тое падрамантаваць...

Мой позірк нейк затрымаўся на вялікім здымку, што вісіць на сцяне. Я пазнаў на ёй гаспадара, стаячага ля бодняў з малаком. Пад здымкам напісана:

— Адаму Бурдукевічу, гаспадару з Папялева; 8,5 га, 3 каровы — ганаровы дыплом за выкананне ў 100 прац. паставак малака дзяржаве і за актыўную грамадскую працу ў Камітэце дастаўшчыкаў. Падпісана: «Малачарскі кааператыў, Бялогард, ваяводства Кашалін, 1956 год».

Назаўтра я наведаў мясцовую школу. Кіраўнік школы — малады, хударлявы юнак з Куяваў — задаволены сваёй працай.

— Папялеўскія людзі не шкадуюць рук, каб школа была ў добрым парадку. Вось ужо хутка чынам закончаць гарадзіць сеткай школьны дзядзінец, робяць кашы на смецце, раўняюць пляц.

— А як сужыццё людзей у вёсцы? — пытаю. Тут жа старэйшыя часта гавораць па-беларуску або па-украінску...

Кіраўнік здзіўляецца майму пытанню. — Ці ж гэта можа быць перашкодай у жыцці, — кажа. — Усе дасканала адзін другога разумеюць. У сувязі з гэтым у вёсцы яшчэ ніколі не было ніякіх непаразуменняў.

* * *

Папялева я пакідаў з новым перакананнем — што культура — гэта не толькі песня ці казка. Культура — гэта таксама ўменне жыць і сужыць з людзьмі, уменне будаваць лепшую будучыню. І вось гэтакую беларускую культуру — працавітасць, мірнасць і добрае сужыццё прывезлі з сабой рэпатрыянты з Заходняй Беларусі. І яна пераходзіць на іх дзяцей.

С. ЯНОВІЧ

Краявід з ваколіц Кашаліна.

Фота — ЦАФ.

Трэба вучыцца гаспадарыць

— «Вучыся нябожа,
Навука паможа»...
(Я. Купала)

На працягу бліжэйшых сямі год неабходна нам павялічыць сельскагаспадарчую вытворчасць на звыш 30 працэнтаў. Такую задачу ставіць наш план перад сельскай гаспадаркай. Можа яна быць выканана толькі шляхам інтэнсіфікацыі вытворчасці. Да 1965 года трэба павялічыць сярэднюю ўраджайнасць чатырох асноўных збожжавых культур з 14,5 цэнтнераў да 17,5 цэнтнераў, а сярэднюю ўраджайнасць бульбы трэба павялічыць з 120 цэнтнераў да 160 цэнтнераў» — сказаў таварыш Гамулка ў сваім дакладзе на III З'ездзе ПАРП.

Дагэтуль Беласточчына не мела на сваёй тэрыторыі свайго цэнтра сельскагаспадарчых навук, якім магла б быць вышэйшая навучальная ўстанова або навуковы інстытут. Гэтая акалічнасць сур'ёзна тармозіць непасрэднае выкарыстоўванне дасягненняў навукі ў практыцы. Каб ліквідаваць гэты прабел, пры Аддзеле сельскай гаспадаркі Ваяводскай Рады ў Беластоку будзе ўтворан Навукова - Даследчы сельскагаспадарчы Цэнтр, у якім згуртуюцца выдатныя навуковыя сілы. Да задач Цэнтра будзе належаць вядзенне ўласных даследчых прац, сцісла прыстасаваных да патрэб сельскай гаспадаркі. Надзвычай карыснай працай будзе таксама папулярызацыя ў даступных формах навейшых дасягненняў навукі і сельскагаспадарчай практыкі.

У сувязі з гэтым паўстае праблема вельмі хуткага развіцця сельскагаспадарчай асветы ў вёсцы, што з'яўляецца падставовай умовай крутога ўздыму сельскагаспадарчай вытворчасці Беласточчыны. На Беласточчыне 72 працэнты насельніцтва жыве на вёсцы — гэта значыць, каля 800 тысяч чалавек, якія непасрэдна або пасрэдна звязаны з зямлёю! Зноў смела можна сказаць, што звыш 80 працэнтаў гэтага насельніцтва не мае фахавай падрыхтоўкі да вядзення гаспадаркі! А ўжо час, каб кожны гаспадар усвядоміў сабе, што сельская гаспадарка гэта не толькі спосаб быту на зямлі. Сельская гаспадарка — гэта прафесія, ды і нялёгкая.

А тым часам малады гаспадар традыцыйна вучыцца ад свайго бацькі механічнаму выконванню неабходных сельскіх работ. Не здабывае ён умення прымяняць дасягненні сельскагаспадарчай навукі.

У новых вытворчых умовах узнікае патрэба арганізацыі новай сістэмы сельскагаспадарчай асветы, якая забяспечыць падрыхтоўку ўсёй вясковай моладзі да разумнай і рацыянальнай працы ў гаспадарцы.

За 14 год народнай улады сельскагаспадарчыя школы Беластоцкага ваяводства далі ўсяго 1.300 выпускнікоў, з якіх толькі каля 30 вярнуліся на свае гаспадаркі. У існуючых у сучасны момант 250 маладзёжных гуртках сельскагаспадарчай падрыхтоўкі і 42 школах сельскагаспадарчай падрыхтоўкі згуртоўваецца ўсяго каля 3.000 асоб — г. зн. 5 працэнтаў агулу вясковай моладзі ва ўзросце 14—18 гадоў. Праўда, гэта мала, вельмі мала ў параўнанні з нашымі патрэбамі!

А справы ж арганізацыі ўсякіх форм сельскагаспадарчай асветы, як і мабілізацыі да масавага ўдзелу ў ёй вясковай моладзі, павінны быць найбольшым клопатам сельскагаспадарчых гурткоў, гурткоў ЗМВ, вясковых настаўнікаў, перш за ўсё рад нарадовых, якія з'яўляюцца гаспадарамі сваёй тэрыторыі. У сучасны момант адбываецца агульнаграмадская дыскусія над будучымі формамі сельскагаспадарчай і прафесіянальнай асветы. І, здаецца, слушным патрабаванне грамадскасці, каб выдаць дэкрэт, які б выразна гаварыў, што толькі заканчэнне школы сельскагаспадарчай падрыхтоўкі кожным вясковым хлопцам ці дзяўчынай дасць права на самастойнае вядзенне гаспадаркі. Такі дэкрэт у недалёкай будучыні з'яўляецца проста неабходным. Бо ў сельскіх гаспадарках вытворчасць будзе ўзрастаць толькі тады, калі будуць імі кіраваць і ў іх працаваць фахавыя людзі, якія ведаюць і тэорыю, і прадукцыйную практыку.

(ся)

Маланкавая анкета

(Працяг са стар. 1)

9 лічыць сябе дарослымі, 3 — не, 1 лічыць сябе асобай дарослай, але «у некаторым асяроддзі», 1 — «у пэўных выпадках» і 1 «і так і не».

ХТО СКАЗАЎ, ШТО МОЛАДЗЬ АПАЛІТЫЧНА?

Адзінаццатае пытанне: «Любіш грамадскую працу?». Тут прапорцыі паміж хлопцамі і дзяўчатамі амаль роўныя. Толькі адна дзяўчына і 2 хлопцы напісалі, што не любяць грамадскай працы. Рэшта любіць грамадскую працу, у тым ліку адна дзяўчына і адзін хлопец дапісалі «вельмі».

«Лічыш, што можна без грамадскай працы абыйсціся?» — дванаццатае пытанне. Тут хлопцы з дзяўчатамі амаль згодны. Дзве з аднаго боку і двое з другога лічаць, што можна абыйсціся, рэшта кажа, што не, і адзін хлопец устрымаўся ад галасавання.

І зноў катэгарычнасць на баку дзяўчат: на пытанне «Ці цікавішся палітыкай?» 17 паставіла «так», 1 — «не». Што праўда, сярод хлопцаў на гэтае пытанне не было адмоўных адказаў, пры гэтым адзін дапісаў «вельмі» і адзін «абавязкова», але затое 3 паставілі заўвагі: «часам», «крыху», «не надта».

На пытанне «Лічыш, што можна абыйсціся без ведання палітыкі?» 2 дзяўчыны і 1 хлопец адказалі «так», 1 хлопец «не пераканаўся», рэшта лічыць, што без ведання палітыкі нельга абыйсціся.

Вымоўным быў адказ на пытанне «Верыш, што мір пераможа вайну?». Амаль усе пераконаны, што вайны не будзе. Няўпэўнены ў гэтым толькі адна дзяўчына («так і не») і адзін хлопец («гэта залежыць»).

РАМАНТЫЧНАСЦЬ

Куды больш рамантычна настроенымі за хлопцаў аказаліся дзяўчаты ў адказах на 16 пытанне: «Хацеў бы (ла б) падарожнічаць першай ракетай на іншую планету?» Толькі 3 дзяўчыны адказваюцца ад такога падарожжа, рэшта (15) хоча наведаць міжпланетныя шляхі, у тым адна «і то вельмі».

Хлопцы тут аказаліся большымі рэалістамі, бо толькі 9 выявіла жаданне адарвацца ад зямлі, рэшта (6) пастанавіла трымацца старушкі — Зямлі, у тым адзін катэгарычна заявіў: «хачу жыць!»

РОДНАЕ

Тры наступныя пытанні былі блізкія: «Любіш беларускую мову?», «Цікавішся беларускай літаратурай?», «Любіш беларускую літаратуру?»

Блізкімі былі і адказы. 1 дзяўчына не любіць беларускай мовы, рэшта любіць. 1 хлопец у гэтым пытанні няўпэўнены, рэшта дала станоўчы адказ, у тым адзін «вельмі» і адзін «моцна».

Не цікавяцца беларускай літаратурай 2 дзяўчыны і 1 хлопец. З 14 хлопцаў, цікавячыхся беларускай літаратурай, адзін цікавіцца «вельмі». Не любяць беларускай літаратуры 2 дзяўчыны і 2 хлопцы.

Калі разглядаць анкету з боку «адкрытасці», то больш адкрытымі былі хлопцы. З права «плюсаў і мінусаў», якое поўнасцю засакрэчвала аўтара, скарысталі толькі 6 хлопцаў, у тым 2 часткова.

Большасць дзяўчат (12 з 18-ці) ставіла плюсы або мінусы.

У цэлым усе адказы даюць шырокі і цікавы вобраз настрояў і зацікаўленняў цяперашняга выпуску беларускага ліцэя ў Бельску. Пад ім упэўнена можна паставіць выдатную ацэнку.

РЫГОР ЛЯСУН

Удар на самагоншчыках

Нядаўна Рада Міністраў зацвярдзіла праект закону аб барацьбе з нелегальным вырабам спірту. Трэба спадзявацца, што на найбліжэйшым пасяджэнні сейма гэты праект стане законам.

Гэты закон будзе мець асаблівае значэнне для Беласточчыны, дзе больш, чым у іншых частках Польшчы распаўсюджаны выраб самагону.

Новы закон дасць дзяржаўным органам вострую зброю да барацьбы з гэтым грамадскім злом.

Новы закон асаблівую ўвагу звяртае на маёмасныя кары. Для больш сур'ёзных выпадкаў ён уводзіць ніжнюю граніцу штрафу ў высокасці 15, а нават 30 тысяч злотых, а таксама — магчымасць канфіскацыі маёмасці самагоншчыка.

Дагэтуль суды часта каралі толькі нязначнымі грашовымі штрафамі, якія нікога не маглі адстрашыць. Гарэлка дарагая, і гнаць самагонку аплачвалася. Новы закон пакончыць з такой практыкай.

Праект закону адрознівае выраб самагону для сваіх патрэб і выраб на продаж для заробку. Гэты апошні караецца значна больш сурова, чым выраб самагонкі для сябе. Той, хто гоніць самагон з мэтай дасягнення маёмаснай карысці, будзе карацца не толькі турмой, але і штрафам, пры гэтым штраф не можа быць ніжэйшым 15.000 злотых.

У практыцы здаралася, што міліцыя выкрывала сапраўдныя фабрычкі самагону. Праект асабліва сурова праследуе гэтакія выпадкі. Ён прадбачыць, што хто гоніць самагон у большай колькасці, караецца турмой ад 2 да 5 год і штрафам не менш, чым 30 тысяч злотых. Гэтак сама караецца той, хто прафесіянальна займаецца вырабам самагону, або быў ужо караны за самагонку.

Апрача гэтых суровых кар, суд можа канфіскаваць усю маёмасць самагоншчыка, або частку яго маёмасці. Гэта значыць, што калі самагонку гоніць селянін, ён можа быць пазбаўлены ўсёй гаспадаркі.

Дагэтуль часта здаралася, што калі ў каго знайшлі браварок, або гатовую самагонку, дык віну на сябе браў стары дзед, або бабка, або няпоўнагадовы падлетак. Не было каго караць, і суд абмяжоўваўся сімвалічнай карай. Сапраўдны самагоншчык сьмяяўся ў кулак. Паспрабуй, дакажы яму віну! І ён, выкруціўшыся ад кары, працягваў сваю работу. Таксама, як самагоншчыкі, будуць карацца і тыя, якія дазваляюць іншаму гнаць, або перахоўваць самагон на сваёй гаспадарцы.

Значыць, калі ў каго ў памяшканні, у будынку, на полі ці ў лесе будзе знойдзены апарат да самагонкі, або самагонка, ён не будзе магчы тлумачыцца, што ён з гэтым нічога супольнага не мае, ён не зможа зваліць віну на другога.

Тыя, хто, псуючы збожжа, атручвалі сябе і іншых — калі не разумеюць, якую яны гэтым шкоду прычыняюць грамадству, дык павінны зразумець, якое няшчасце могуць прынесці яны сабе і сваёй сям'і, калі не пакончаць з вырабам самагону.

В. С.

Некалькі слоў аб выхаванні дзяцей

На ўвесь голас

Нядаўна ў Пачатковай школе ў Крушынянах адбыўся бацькоўскі сход, на якім настаўнікі зачыталі ацэнкі за паўгоддзе. Агульна беручы, узровень навукі ва ўсіх сямі класах можна ацаніць ніжэй сярэдняга. Адзін, два добрыя вучні ў кожным класе не могуць падняць агульнага ўзроўню школы.

Настаўнікі наракалі на дрэнныя паводзіны дзяцей, на дрэнныя адносіны дзяцей да настаўнікаў, што стварае атмасферу, ў якой немагчыма працаваць. Настаўнікі звярталіся да бацькоў, каб дапамаглі ім у выхаванні дзяцей, каб належным чынам апекаваліся дзяцьмі ў той час, калі дзеці вольныя ад заняткаў.

Не буду я ў сваім артыкуле разбірацца, чаму дзеці кепска вучацца, затрымаюся я над тым, чаму нашыя дзеці кепскія, непаслухмяныя, і хто гэтаму вінен. Мне здаецца, што ў дзевяноста працэнтах адказнасць за выхаванне дзяцей ускладаецца на нас, бацькоў. Некаторыя з нас кажуць: «Я там маю час выхоўваць дзяцей. Для гэтага ж ёсць школа і настаўнік, якому за гэта грошы плацяць!» Не, браток! Для таго, каб дзіця тваё стала чалавекам, не трэба многа часу, трэба толькі самому быць сапраўдным чалавекам, чалавекам на кожны дзень і ў кожным месцы.

Выхаванне дзіцяці не пачынаецца толькі тады, калі яно пойдзе ў школу, але ўжо ад калыскі. Як толькі ў дзіцяці пачынаюць праяўляцца праблiскі свядомасці, трэба вучыць яго прынцыпу пашаны да сябе і да іншых людзей, да сваёй уласнасці і да ўласнасці чужой, а асабліва да грамадскай.

Характэрнай рысай дзіцяці з'яўляецца тое, што яно хоча чым хутчэй стаць дарослым, а каб стаць дарослым, трэба наследваць даросламу, гаварыць, як дарослы, сварыцца, як дарослы, не лічыцца з тым, што гавораць.

Наш абавязак — не прайсці абыякава каля плоту, на якім хуліган напісаў нецэнзурнае слова. Наш абавязак — звярнуць увагу нашаму сябру, які ў прысутнасці дзяцей заводзіць неадпаведную гутарку. Мне не раз прыходзілася звяртаць увагу: «Лічыся са словамі, нас тут слухаюць дзеці!» «Браток, — чуў я ў адказ, — гэтыя дзеці ведаюць больш за нас.

Нельга пярэчыць, ведаюць, але хто іх гэтаму навучыў, як не мы?

Дзеці табунамі цягаюцца да позних гадзін вечарамі. Ці не абавязак нашага сумлення накіраваць гэтых дзяцей дахаты, ці не павінны бацькі, ці маткі цікавіцца: «Дзе ты, дачушка (ці сынок), была так доўга?»

Дзеці прыходзяць на забавы для дарослых, углядаюцца на выбрыкі п'яных, слухаюць іх недвузначныя жарты. Настаўнікі, якія часам бываюць на гэтых забавах і праганяюць дзяцей, палохаюць іх дрэннымі ацэнкамі, але дзеці іх не слухаюць.

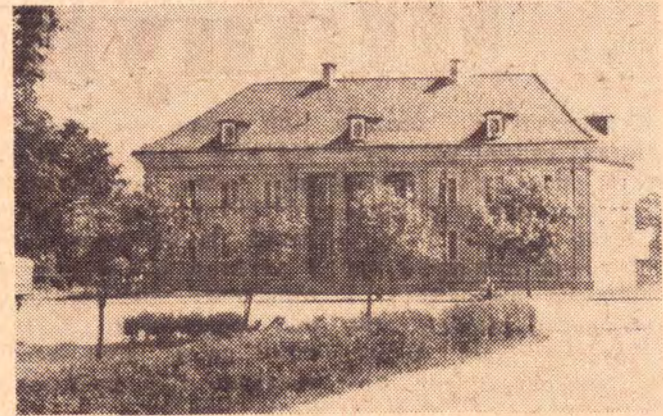
Ужываць сілу настаўнікі не маюць права, ды і не маюць патрэбы, каб не нажыць ворага ў асобе бацькі. Мы, бацькі, не павінны ў прысутнасці дзяцей дрэнна гаварыць пра настаўнікаў, бо гэтым мы паніжаем годнасць выхавальніка ў вачах дзяцей.

Мы павінны сістэматычна выраблять у нашых дзяцей пашану да настаўніка і да яго працы. Настаўніку, які карыстаецца аўтарытэтам, лёгка працаваць і словы яго не праходзяць міма вушэй, а глыбока западаюць у дзіцячую душу. Пакуль не будзе супрацоўніцтва паміж хатай і школай і наадварот, праца настаўнікаў не будзе прыносіць патрэбных вынікаў.

Калі мы дзіця моцна любім, то не значыць, што з-за яго выбрыкаў павінны плакаць нашы суседзі. Няхай дзіцё разумна забаўляецца, гэта ж яму неабходна. Але гэта не значыць, што дзіця можа цягацца да поўначы. Праграма навукі прадугледжвае пазашкольны час на забавы, вывучэнне лекцый і адпачынак.

Дзеці — наша будучыня. «Якая моладзь — такі народ», — кажа народная мудрасць. Трэба нашых дзяцей па меры магчымасцей выхаваць добрымі грамадзянамі, якія прынясуць радасць нам і карысць Айчыне. Гэта наш абавязак.

К. ПЯТЭЛЬСКІ
Старшыня бацькоўскага камітэта ў Крушынянах

Скверык і адміністрацыйны будынак у цэнтры Саколкі. Фота — (аа)

Песенны беларускі фольклор Беласточчыны

Ой, зіма

Ой, зіма, ты марожана,
Не змарозі мяне,
Ні дружка майго,
З паходу ідучы,
Шабальку несучы.
Шабалька мая афіцэрская,
Шапанька мая кавалерская.

Запісаў МІКАЛАЙ СТРЫШКО
в. Коматаўцы
Бельскі пав.

Кніга, якую чакалі

Кніга Юзэфа Кавальскага «Нарысы па гісторыі польскага рабочага руху ў 1918—1939 гадах (частка першая, 1918—1928 г. г.) — гэта спроба даць чытачу нашай краіны скандэнсаваны, але выразны вобраз рабочага руху таго перыяду ў Польшчы, над якім, нажаль, да гэтага часу гісторыкі працавалі не так многа.

Практычная вартасць кнігі павышаецца яшчэ і тым, што яе аўтар гістарычны матэрыял падае ў папулярнай форме, разлічваючы на розныя ўзроўні чытачоў — ад рабочага з няпоўнай сярэдняй адукацыяй да выпускніка вышэйшай навучальнай установы.

Для нас, беларусаў, вельмі важна адзначыць і разгледзець тыя раздзелы кнігі, якія непасрэдна закранаюць пытанні рэвалюцыйнага руху ў Заходняй Беларусі. Параўноўваючы храналагічнае разгортванне рэвалюцыйных падзей на тэрыторыі Заходняй Беларусі і іх адлюстраванне ў кнізе Ю. Кавальскага, нельга абыйсціся без заўваг.

Шкада, што аўтар вельмі мала месца прысвяціў барацьбе беларускіх партызан і падпольных арганізацый у час акупацыі войскамі Пілсудскага часткі Беларусі.

Праміную аўтар і пытанне пра ўдзел беларускіх працоўных мас Беласточчыны ў рэвалюцыйных камітэтах у перыяд працы Часовага Рэвалюцыйнага Камітэта Польшчы ў Беластоку.

Як вядома, беларуская сялянская бедната і беларуская рабочыя прынялі самы актыўны ўдзел у працы рэвалюцыйных камітэтаў Бельска і Міхалова.

Разглядаючы вытокі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, аўтар не звярнуў увагі на тое, што шэрагі яе ўзмоцнена папаўняліся членамі Расійскай Камуністычнай партыі (бальшавікоў), якія разам з сем'ямі варочаліся з бежанства на сваю радзіму ў Польшчу. Гэты факт мае вялікае значэнне для зразумення рэвалюцыйнага і арганізатарскіх здольнасцей гэтай партыі.

Здаецца нам, што правы аўтаноміі, на якіх знаходзілася КПЗБ у шэрагах Камуністычнай партыі Польшчы, не могуць апраўдаць таго, што аўтар аднесна мала месца адводзіць яе практычнай рэвалюцыйнай дзейнасці і не паказвае гераічнай і самаадданай працы яе кіраўнікоў.

Спадзяемся, што другая частка «Нарыса» выдзеліць больш месца КПЗБ, «Грамадзе» і ТБШ, а наступныя, дапоўненыя выданні гэтай кнігі, улічаць дзейнасць гэтых арганізацый, паслядоўнікамі якіх у перыяд гітлераўскай акупацыі былі падпольны і партызанскі рух на Беласточчыне, а пасля вызвалення — актыўны ўдзел працоўнага беларускага насельніцтва Беласточчыны ў стваральнай працы ў пабудове Польскай Народнай Рэспублікі. (м.г.)

У 150 гадавіну нараджэння

Гогаль у Польшчы

Шырокія колы польскай грамадскасці з асобай увагай адзначаюць у бягучым годзе стопіцідзесятую гадавіну з дня нараджэння цудоўнага рускага пісьменніка М. В. Гогаля.

У вітрынах кніжных магазінаў з'явіліся новыя выданні твораў Гогаля, у тым ліку цудоўна выданыя выбраныя творы ў чатырох тамах, новыя выданні «Рэвізора», «Мёртвых душ» і іншых аповесцей і апавяданняў.

Таварыства польска - савецкай дружбы правяло вялікую падрыхтоўчую працу да правядзення ў Польскай Народнай Рэспубліцы «Дзён Гогаля». Выпушчаны спецыяльныя матэрыялы для калектыўнай мастацкай самадзейнасці, лекцыйныя матэрыялы, фотавыстаўкі, выданы спецыяльныя дыяфільмы, прысвечаныя жыццю і творчасці пісьменніка.

Польская грамадскасць ужо даўно цікавіцца М. В. Гогалем. Першае ўспамінанне аб вядомым рускім пісьменніку мы знаходзім у 1830 годзе на старонках папулярнага польскага часопіса «Тыгоднік літэрацкі». Гэтая заметка з'явілася перакладам з рускай мовы. Цікава, што ў рэдакцыю польскага часопіса яна была дастаўлена чэшскім вучоным Янам Пуркіне, пражываючым у Вроцлаве. Пуркіне вельмі цікавіўся рускай літаратурай і быў блізкі польскім колам.

У 1843 годзе з'явіўся нарыс, прысвечаны Гогалю і яго творам. Ён быў змешчаны на старонках «Денницы», польска-рускага часопіса, які выдаваўся ў Варшаве П. Дуброўскім, відным дзеячом польска - руская культурнага збліжэння. На старонках гэтага ж часопіса быў упершыню апублікаваны і рад перакладаў твораў Гогаля, як «Записки сумасшедшего», «Шинель» і інш. Асобным выданнем аповесць «Шинель» была выдана на польскай мове ў 1844 годзе ў Вільнюсе. Пераклаў яе Пётр Лазаравіч Шапялевіч з Пскова, а надрукавана кніга была ў Глюксберга, вядомага віленскага друкара. Праз два гады, таксама ў Вільнюсе была выдана ў польскім перакладзе камедыя «Рэвізор» у перакладзе І. Хелмікоўскага. Гэта быў першы пераклад бессмяротнай камедыі М. В. Гогаля на польскую мову.

«Тарас Бульба» у польскім перакладзе з'явіўся ўпершыню ў 1850 годзе ў перакладзе Пятра Главацкага-Тэдаровіча. Кніга была надрукавана ў Львове. Там жа ў 1861 годзе з'явіліся «Аповесці Гогаля», выданыя Губрыновічам у серыі «Бібліятэка аповесцей і раманаў».

«Мёртвые души» карысталіся ў польскага чытача асаблівым поспехам. Першы раз пераклад «Мёртвых душ» з'явіўся асобнай кнігай у выдавецтва «Кур'ера Пазнанскага» ў 1876 годзе. Пераклад, зроблены Зыгмунтам Кердэем - Вельгорскім, спадабаўся чытачам і праз тры гады з'явіўся другім выданнем у выдавецтве кніжнага магазіна І. Лейтгегра.

Польскі чытач высока ацаніў майстэрства М. В. Гогаля. У пяцідзесятую гадавіну смерці пісьменніка часопіс «Жыцце і штука» пісаў:

«М. В. Гогаль з'яўляецца адным з буйнейшых рускіх пісьменнікаў, бацькам рэалістычнага напрамку ў аповесці, аўтарам класічнай камедыі «Рэвізор», выкрываючай хабарніцтва чыноўнікаў, і сатырычнай паэмы ў прозе «Мёртвые души», у якой мастак высек публічна распасенае і разгултаўшаеся на сялянскай нядолі прыгоннае грамадства. Аўтар гэтых твораў, справядліва прызнаны класікам рускай літаратуры і запісаны на яе старонках залатымі літарамі, дзякуючы жыццёвай праўдзе сваіх твораў, цудоўнай характарыстыцы тыпаў, прыгожаму гумару, да гэтага часу не страціў сваёй папулярнасці ў чытача.

І сапраўды, папулярнасць Гогаля ў польскага чытача ўзрастала з кожным годам. Але асабліва цікавасць да творчасці М. В. Гогаля ўзрасла пасля вызвалення Польшчы Савецкай Арміяй ад гітлераўскай акупацыі.

На працягу апошніх некалькіх год выдана больш твораў Гогаля, чым за ўсё мінулае стагоддзе. Некаторыя з кніг Гогаля шматразова перавыдаюцца вялікімі тыражамі. У першыя ж гады пасля вайны быў выдан у перакладзе Тувіма «Рэвізор», двухтомнік з ранніх твораў, «Мёртвые души» у перакладзе цудоўнага польскага паэта і перакладчыка У. Бранеўскага і многія іншыя.

Драматычныя творы М. В. Гогаля шматразова ішлі на польскіх сцэнах. Нельга абыйсці маўчаннем таксама выключную папулярнасць яго твораў на клубнай сцэне. У выкананні калектываў мастацкай самадзейнасці каля пяцідзесяці рабочых клубаў выступіла з прэм'ерамі «Рэвізора», «Мёртвых душ», «Женитьбы» і нават «Сорочинской ярмарки».

Вялікім поспехам карысталіся на польскіх экранах фільмы «Майская ночь», «Шинель», «Николай Гоголь».

Гаворачы аб Гогалю ў Польшчы, нельга не ўспомніць аб выданым у 1931 годзе ў Вільні на гектографе беларускім перакладзе «Рэвізора» у скарочанай перапрацоўцы Мікалая Наркевіча. Пераклад не адзначаўся літаратурнымі вартасцямі і прайшоў зусім непрыкмечаным.

ПАНЦЕЛЯЙМОН ЮР'ЕЎ

Шануйма сваё багацце

Беласточчына вельмі багатая вадаёмамі. Тут многа азёр і рэк, воды якіх сплываюць у Балтыйскае мора.

У гэтым артыкуле мы разгледзім стан рыб і мажлівасці рыбнай гаспадаркі ў такіх рэках, як Супрасль, Нарва, Арлянка, Плоская, Сакалда. У гэтых рэках сустракаюцца наступныя важнейшыя віды рыб:

1) **рачная мінога**, якая перад усім жыве ў Балтыйскім моры. Але для нерасту (адкладкі ікры) яна заходзіць у Віслу, а з Віслы ў Нарву і г. д. Даўжыня рачных міног ад 8 да 40 сантыметраў. У рэкі мінога трапляе, звычайна, вясною і восенню. У час знаходжання ў рэчках дарослыя міногі не кормяцца і пасля нерасту яны натуральна гінуць. Маладняк міногі сляпы, ён зарываецца ў пясок, і таму называюць яго пескарыйкамі. Пасля 4 гадоў дарослыя ўжо міногі адплываюць у мора.

2) **ручайная мінога** — размерамі значна меншая (ад 9 да 20 см). Усё жыццё знаходзіцца яна ў невялікіх рэчках, пасля нерасту таксама гіне. Ручайная мінога прамысловага значэння не мае, можа служыць толькі прынадай для лоўлі рыб.

3) **шчупак** — з'яўляецца адной з самых вядомых рыб у гэтых рэках. Кормяцца ён другімі рыбамі або нават і меншымі шчупакамі.

4) **сазан** — наогул мала вядомая ў гэтых рэках рыба.

5) **карась** — асабліва шмат гэтай рыбы ў затоках рэк Нарвы і Супраслі. Жыве пераважна ў зарасніках водных раслін.

6) **лінь** — перш за ўсё гэта азёрная рыба, але часта сустракаецца яна і ў рэках. У гэтых рэках жыве пераважна ў затоках, або ў старых рэчышчах паблізу воднай расліннасці з ілістым дном. Лінь варта гадаваць і ў прамысловых мэтах.

7) **язь** — рачная рыба, якая найчасцей выступае ў месцах з ілістым дном, у глыбокіх ямах і ў месцах з паволнай плынню. У час нерасту (вясна, пачатак лета) язі можна сустрэць і ў плыткіх месцах.

8) **плотка** — вельмі папулярная ў гэтых рэках рыба. Жыве паблізу берагоў сярод воднай расліннасці.

9) **верхаводка** — вялікага прамысловага значэння не мае, часта ўжываюць яе ў якасці жыўца на акунёў або шчупакоў.

10) **подуст** — выступае ва ўсіх успомненых рэках, прытрымліваецца хуткаводных участкаў рэкі з пясчаным дном. Яго даўжыня даходзіць да 35 см.

11) **уюн** — жыве ў старых рэчышчах гэтых рэк.

12) **сом** — у некаторых з успомненых рэк сустракаецца даволі часта. Гэта буйная рыба.

13) **рачны вугор** — у невялікай колькасці сустракаецца ва ўсіх гэтых рэках.

14) **мянтуз** — летам знаходзіцца ў халодных месцах рэк з ілістым або камяністым дном. Восенню і зімою сустракаецца ўсюды.

15) **акунь** — прытрымліваецца глыбокіх участкаў рэк.

*

Адным з важных фактараў, які акрэслівае дынаміку і лік рыб у рэках, з'яўляецца корм. Зразумела, мае тут яшчэ ўплыў хімічны склад вады, размеры промыслу і інш. Усе рыбы па свайму характару харчавання дзеляцца на драпежных, якія ядзяць іншых рыб, і рыбы, якія харчуюцца чарвячкамі, малымі слімакамі і г. д.

Да драпежных рыб залічваем шчупака і акуня. Іншыя віды рыб харчуюцца беспазваночнымі арганізмамі — слімакамі, чарвячкамі і г. д. Багацце, колькасць беспазваночных арганізмаў у возеры ці рацэ залежыць таксама ад многіх фактараў. Але часта такім рашаючым фактарам, які акрэслівае велічыню гэтай кармавой базы, а часта нават і склад рыб, з'яўляецца забруджванне рэк і азёр усякага роду хімікаліямі ад фабрык і заводаў. Як яскравы прыклад можа паслужыць рака Супрасль, у якой на працягу кіламетра ад месца, дзе ўліваецца беластоцкая Бялка, біялагічнае жыццё вельмі абмежаванае. Рыбы сустракаюцца там рэдка, або і зусім не сустракаюцца. Горш мае справа з беспазваночнымі арганізмамі, якімі кормяцца рыбы. Вядома, што рыба можа шукаць сабе лепшых умоў быту, але чарвякі ці рак так хутка не могуць перамяшчацца. Таму мала іх ёсць і далей ад вусця Бялкі ў Супраслі. А гэта нядобра ўплывае не толькі на дарослых рыб, але і на маладняк, які больш патрабавальны да добрых умоў.

Другім такім фактарам, які абмяжоўвае колькасць рыб, з'яўляецца рыбацкае браканерства на нашых рэках. Вылаўліваецца рыба — маладняк, і што горш, лоўля праводзіцца таксама і ў час нерасту. Гэта моцна змяншае лік рыб у рацэ. А трэба памятаць, што ахоўныя размеры некаторых рыб наступныя (рыб меншых ад гэтых размераў лавіць забаронена): язь — 20 см; карась — 10 см; подуст — 20 см; лешч — 25 см; лінь — 20 см; ласось — 45 см; плотка — 15 см; шчупак — 35 см, вугор 35 см. Нераст гэтых рыб адбываецца ў наступныя месяцы:

У час нерасту часта ловяць многа рыбы. Амаль усе рыбы адбываюць нераст на плыткіх мясцінах. Рыба так занята адкладкай ікры, што часта не заўважае небяспекі. Вось для прыкладу, мянтуз адкладае ікру ў месяцах студзені і лютым у невялікіх ручайках, дзе часта амаль цалкам і вылаўліваюць яго, нягледзячы на забарону.

Як відаць у вышэй паданым пераліку рыб, гэта пераважна малакаштоўныя рыбы, якія канкурыруюць у спажывецкай прамысловасці з гаспадарча цэннымі відамі рыб. Таму практыкам — іхтыёлагам трэба актыўна ўключыцца ў справу павелічэння каштоўных відаў рыб у нашых рэчках і азёрах. Перад усім неабходна весці рацыянальную лоўлю прамыслова важных рыб, прытрымліваючыся прытым тэрмінаў нерасту, ахоўваемых размераў рыб, і перш за ўсё, зарыбляць час - ад - часу каштоўнымі рыбамі нашы рэкі і азёры. У гэтай справе шмат можа зрабіць «рыбаінкубатар» у Супраслі, які займаецца гадоўляй рыбнага маладняка. У затоках рэк Супраслі і Нарвы дала б добрыя вынікі гадоўля лешча, язя, ліня і карася. На рацэ Сакалда смела можна спрабаваць гадаваць стронгу (фарэль).

Трэба памятаць, што кожная шкода, нанесеная прыродзе, прыносіць урон нашай гаспадарцы.

Мгр. ВАСІЛЬ ЧАЧУГА
Медыцынская Акадэмія ў Беластоку

*) — іхтыялогія — навука аб рыбах.

Назва рыбы	месяц I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
язь				■	■		○	○	×	×		
карась					■	■	×	×	×			
карп					■	■	×	×	×			
подуст					■	■	×	×	×	○		
лешч				■	■	■	×	×	×	○		
лінь					○	■	■	×	×			
ласось	■	×	×	○	○	○	○	○	×	■	■	■
мянтуз	■	■					○	○	○	×	×	
акунь	×	○		■	○	○	○	×	×	○	○	×
судак				○	■	■	×	×	×			
плотка	○		○	■	■	○	○	×	×			
сом					■	■	○	×	○			
шчупак	○	■	■	■	×	×	○	○	○	×	×	×
вугар				○	×	×	×	×	○			

■ — час нерасту /адкладкі ікры/
○ — час лоўлі
× — час найлепшай лоўлі.

Прыкладны пісьманосец

Гр. Ю. Шатыловіча ведаюць усе жыхары вёскі Кузава. За яго самаахвярную працу пакахалі яго так, як роднага бацьку. Ды і як жа можна не кахаць яго, калі ён заслужыў гэтага. Кожны дзень, у зімовую пару ці непагоду, пісьманосец Ю. Шатыловіч ходзіць з сваёй неразлучнай паштовай торбай ад хаты да хаты, заўсёды дакладна ўручае людзям пісьмы, газеты. Не мае ён вольнай хвіліны і ў нядзелю. Калі ідзе пісьманосец, маладыя дзяўчаты бягуць насустрач яму і пытаюцца:

— Дзядзечка, мне маеце што?

— А што ты хочаш? — з вясёлай усмешкай на твары пытае Ю. Шатыловіч. — Ліст ад кахага? — і не дачакаўшыся адказу, адкрывае сваю велізарную паштовую торбу і ўручае доўгачаканы ліст.

Хутка ляцяць дні, як з дрэў асеннее лісце, а Ю. Шатыловіч, не маючы адпачынку, усё ходзіць і ходзіць па вёсках: разносіць пошту. За самаадданую працу жыхары вёскі Кузава складаюць свайму пісьманосцу сардэчную падзяку і жадаюць яшчэ выдатнейшых поспехаў у яго працы.

УЛ. СІДАРУК

Квадрат „Б-52"

(Працяг са стар. 3)

кроўскі вымелі зямлянку, пачысцілі, правятрылі яе, і яна зноў прыняла жылы выгляд, а самі яны, нябрытыя, брудныя, сталі падобнымі на сапраўдных лясных людзей.

Праз некалькі дзён, у нядзелю ноччу, Касцюкевіч спаткаўся на ўскраіне Баранавіч з бухгалтарам, які паведаміў, што Карл згадзіўся спаткацца з імі праз тыдзень.

І вось аднойчы раніцай бухгалтар блытанымі сцежкамі павёў абодвух «партызанаў» на поўнач. Да поўдня яны дабраліся да невялікай паляны. Семяненка двойчы падаў сігнал. Пачуўся адказ, і з кустоў вышаў Бабраўніцы. Ён уважліва аглядаў кожнага з «партызанаў» здалёку, як быццам бы чакаючы нападу, але рваныя ватнікі, зарослыя твары і панурыя вочы лясных людзей супакоілі, відаць, Карла.

«Гэтым двум можна давяраць», — вырашыў Карл і смела пайшоў ім насустрач. Ён першым выцягнуў руку з кішэні і, вітаючыся з Пакроўскім, бодра заўважыў:

— Ну што ж, значыцца, разам будзем ваяваць супроць савецкай улады?

— Досыць, хлопча! Нам Семяненка тлумачыў, хто ты такі. Мы ўжо даўно ваюем, а толку ніякага! Далей лесу не вырвацца. Зразумеў? Сіл у нас ужо няма, грошай няма, жывем, як звяры, і дапамогі няма адкуль чакаць! Ад цябе? — злосна ўсміхнуўся Пакроўскі, які назваўся «Вацлавам». — Нам чацвярым і задумваць вялікага няма чаго: сатруць у парашок. Ды і адсюль не выбрацца...

Карл як быццам бы не чуў яго гэтых злосных слоў.

— Дапаможаце нам — і вас не пакінуць. Аб нас там, на Захадзе, моцныя людзі думаюць. А адсюль мы пойдзем разам, калі зробім справу...

— Добра, пойдзем да нас у логава, там аб усім згаворымся, — прагаварыў Касцюкевіч.

Па дарозе Карл расказаў «бандытам» аб тым, што яны прыбылі сюды па даручэнню беларускай эміграцыйнай «Народнай Рады» і ў пацвярджэнне сваіх слоў паказаў «Вацлаву» пасведчанне, падпісанае «прэзідэнтам» Міколай Абрамчыкам.

— Разам з амерыканцамі і Абрамчыкам будзем змагацца за свабодную Беларусь! — цвёрда, голасам фанатыка сказаў ён.

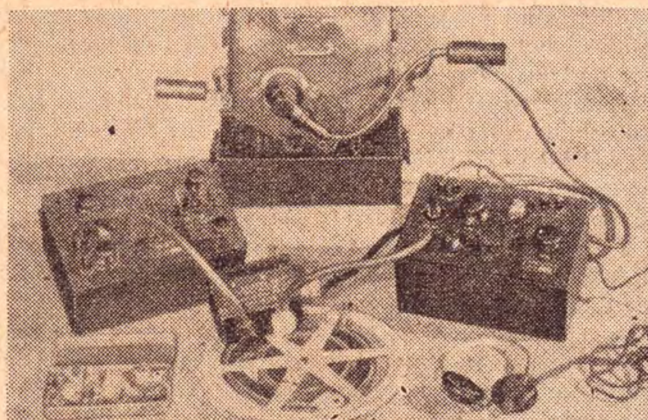
— Сам Абрамчык дык сюды не прыехаў, — прабурчаў «Вацлаў», — ён толькі пешак накштальт вас пасылае...

У зямлянцы ў «партызанаў» яны распілі бутэльку гарэлкі і дамовіліся аб далейшых сустрэчах. У той жа дзень вечарам, каля капны сухой асакі, невядома калі і кім скошанай і забытай, іх чакаў Фін. Семяненка і Карл пайшлі ў Баранавічы, а Фін застаўся з ляснымі людзьмі. Яны прывялі яго ў сваю зямлянку, выпілі яшчэ адну бутэльку гарэлкі і доўга гутарылі аб жыцці. Касцюкевіч некалькі разоў скардзіўся на тое, што іх мала, спрабуючы выпытаць у дыверсанта, колькі іх прыбыло. Але Фін быў асцярожны.

— Аднаго ўжо пахавалі... — толькі і вымавіў ён панура.

— Нічога, даведаемся! — супакойвалі сябе сябры, правёўшы дыверсанта. Цярпенне, цярпенне і яшчэ раз цярпенне!

Наступнай ноччу Фін ізноў прыйшоў да «партызанаў». З ім быў другі шпіён, які адрэкамендаваўся Бэнам. Дзеля знаёмства выпілі па шклянцы самагонкі, якой прынёс ім Семяненка. Ахмялеўшы Бэн пачаў злосна лаяцца, скардзіцца на жыццё ў лесе.

Гэтая апаратура знойдзена ў амерыканскіх шпіёнаў.

— Так, тут галаву лёгка можна загубіць! — заўважыў «Вацлаў», уважліва пагляддаючы на гэтага маладога і прыгожага хлопца. Бэн не адказаў. Ён раптам моцна хрыпла закашляў, а, аддыхаўшыся, зноў наліў у шклянку самагонкі.

— Табе, хлопча, у цяпло трэба! — клапатліва прамовіў «Вацлаў». У зямлянцы хутка грудзі застудзіш. Восень хутка, вільгаць...

— Так, магчыма, трэба падацца ў горад. Адседзімся трохі і — да людзей... — ужо паднімаючыся, глуха адказаў Бэн. — Ну, бывайце здаровенькі, яшчэ спаткаемся!

Ён спакойна забраў абедзве булкі хлеба, зліў рэшту самагонкі ў фляжку і выйшаў.

«Спаткаемся яшчэ, напэўна!» — падумаў «Вацлаў» і запытаў Фіна:

— Ты таксама ідзеш?

— Застануся ў вас на ноч.

(Працяг у наступным нумары)

Хроніка БГ-КТ

Гурткі БГ-КТ у гонар III З'езду

У дні III-га З'езду Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі на Бельшчыне шырока разгарнулі грамадскую дзейнасць вясковыя гурткі нашага таварыства. А вось некалькі прыкладаў гэтай дзейнасці.

Члены гуртка БГ-КТ у вёсцы Райкі выступілі з прапановай пабудаваць грамадскую святліцу. Прапанову іх адобрылі і падтрымалі жыхары вёскі. На месца, дзе будзе пабудавана святліца, ужо звезены жвір і каменне. Затрымка толькі ў тэхнічнай дакументацыі будучай святліцы, хутчэй выкананне якой залежыць ад Прэзідыума ПРН у Бельску.

* * *

Актывісты гуртка ў Агародніках былі ініцыятарамі пабудовы ў вёсцы грамадскім чынам новай школы. На будову будучай школы ўжо звозіцца матэрыял і збіраюцца вольныя грашовыя складчыны ад жыхароў вёскі.

* * *

Нядаўна на сходзе, арганізаваным у вёсцы Стрыкі, члены праўлення Бельскага аддзела БГ-КТ падалі думку жыхарам вёскі пабудаваць школу грамадскім чынам.

Ужо распачата звозка матэрыялу. Праводзіцца таксама збор вольных грашовых складчын.

* * *

Яшчэ за некалькі тыдняў да З'езду праўленне Бельскага аддзела БГ-КТ выйшла з прапановай да гурткоў таварыства, каб III З'езд нашай партыі адзначыць масавым выступленнем гурткоў мастацкай самадзейнасці ў сваім асяроддзі. Прапанова праўлення аддзела была горача падтрымана членамі гурткоў. У выніку гэтага большасць гурткоў мастацкай самадзейнасці Бельшчыны перад З'ездам і ў дні З'езду арганізавала па тры-чатыры выступленні ў навакольных вёсках. Усе гэтыя выступленні былі горача ўспрыняты сялянамі. Найбольш актыўнымі былі гурткі мастацкай самадзейнасці з Плюціч, Шчытоў, Райкаў, Аўгустова і Кленікаў.

(вб)

Пісьмо украінца

Я, украінец з павета Белая Падляска, пішу да вас некалькі братніх слоў. Я выпісваю і чытаю сваю родную украінскую газету «Наше слово», якое выдаецца ў Варшаве, чытаю шмат польскіх газет, а між іншымі і беларускую «Ніву». Нават сваю дачку, якая вучыцца ў VI класе, навучаю беларускай мове.

Я вельмі люблю беларускі народ, яго культуру, я лічу беларуса сваім родным братам. Ведаю беларускіх пісьменнікаў і паэтаў — Якуба Коласа, Янку Купалу і інш., якія так слаўна спявалі ў сваіх творах аб радзіме сваёй, аб яе нівах, аб долі слаўных беларускіх мужыкоў, аб самародных талентах беларускіх хлопцаў і дзяўчат. Беларусы маюць свайго Янку Купалу, Якуба Коласа. Мы, украінцы, Тараса Шаўчэнку, Івана Франко. Тарас Шаўчэнка — вялікі сын украінскага нагода, выдатны змагар за лёс украінскай культуры ў царскай Расіі. 9 сакавіка адзначалася 145 год з дня чараджэння, а 10 сакавіка — 98 год з дня смерці выдатнага песняра Украіны. Штогод украінцы, дзе б хто ні быў, урачыста адзначаюць гэтыя даты.

Я ніколі не забуду 1956 г., калі адбываўся ў Палацы культуры і навукі ў Варшаве першы З'езд Украінскага Таварыства. Асабліва я запомніў канцэрт беларускага хору, які так цудоўна спяваў беларускія песні. Я плакаў ад радасці, што ў нас — беларусаў і украінцаў — захавалася яшчэ нешта такое цудоўнае, як родная песня, мова, культура.

Я памятаю, як сардэчна віталі нас беларусы і літоўцы. Я цешыўся, што ў Народнай Польшчы свабодна жывуць і працуюць нацыянальныя меншасці, як украінцы, беларусы, літоўцы, рускія, немцы, чэхаславакі, яўрэі і грэкі.

Я хачу, каб кожны украінец і беларус, пражываючыя ў Польшчы, любілі сваю радзіму — Польшчу, і ведалі сваю родную мову, песні, культуру, а да таго любілі і шанавалі ўсё, што з'яўляецца чужым і карысным.

Мне памятаюцца беларускія студэнты і студэнткі, што на роднай мове віталі нас на I-шым украінскім з'ездзе, я не мог нагаварыцца з імі. Паланілі сваёй цяплынёю, шчырасцю і сардэчнасцю. Здавалася, яны душу сваю аддалі б іншаму народу. Дык хачу пажадаць маладым беларускім дзяўчатам, хлопцам і старэйшым шмат шчасця, колькі самі сабе жадаюць.

Дарагія сябры — беларусы, я з задавальненнем чытаю вашу «Ніву» і шмат тых беларускіх часопісаў, якія выдаюцца ў Савецкай Беларусі.

Радасцю напаўняецца сэрца, што побач іншых культур развіваюцца і працвітаюць дзве братнія культуры — беларуская і украінская.

Дазвольце нам — украінцам — пацісnуць спрацаваныя рукі вашых сялян, хлопцаў і дзяўчат, песні якіх ляцяць аж да нас, украінцаў на Падляшша.

Жадаем беларусам у Польшчы самых лепшых поспехаў на ніве творчай працы і развіцця нацыянальнай культуры.

Няхай нашай мэтай будзе супольная творчая праца і пабудова новага, моцнага сацыялістычнага ладу — шчаслівай будучыні.

ЯН ВЯРБІНСКІ
старшыня Павятовага Праўлення Украінскага грамадска - культурнага таварыства
ў Белай Падлясцы

За 7 год чуць не ў кожнай вёсцы электрычнае святло

У наступаючым сямігадовым плане гаспадарчага развіцця краіны на электрыфікацыю беластоцкай вёскі агулам прызначаецца 400 мільёнаў злотых. За гэты кошт загарацца лямпачкі Ільіча ў 1630 мясцовасцях. Значыць, у канцы 1965 года ўжо будзе электрыфікавана каля 80 працэнтаў усіх вёсак у ваяводстве. (ся)

20.III. г. г. на шашы Беласток — Ломжа здарылася выпадак. У шафёра Я.Кандрацкага папсавалася кіраўніца. Аўтобус ПКС упаў з вышыні 8 метраў у раку Нараў. Ахвяр у людзях не было. Вiноўным аказалася тэхнічная камісія ПКС, якая выпусціла з базы аўтобус з папсаванымі кіруючымі прыладамі.

Фота — Л. Каралеўскі

Чаму дагэтуль не заказаны падручнікі

Вядома, што ў 1956 годзе ў беларускім правапісе ўведзены значныя змены. У сувязі з гэтым прышла неабходнасць выдаць новыя школьныя падручнікі, якія былі б адрэдагаваны паводле патрабаванняў новага правапісу. Да мінулага навучальнага года ў Савецкай Беларусі такія новыя падручнікі выйшлі. Нашым навучальным установам трэба было заказаць у Мінску адпаведную іх колькасць у адпаведным часе, і ўсё было б у парадку. Аднак на справе навучальныя ўстановы вельмі цяжкія на пад'ём. Заказ на 12.000 граматык і 200 падручнікаў па гісторыі Беларусі быў зроблен толькі ў ліпені 1958 года. Зразумела, што ў часе, калі да пачатку навучальнага года засталося ўсяго месяц, на кніжных складах Мінска не было ніводнага экземпляра, бо ўсе кнігі былі разасланы ў кніжныя крамы і школы рэспублікі, каб вучні і настаўнікі маглі загадзя імі запасціся. Нягледзячы на намаганні савецкіх таварышаў, выслаць падручнікі ў Польшчу на час не ўдалося.

Такім чынам, з прычыны запозненага заказу нашыя школы засталіся без асноўных падручнікаў.

Новы навучальны 1959/60 год не абяцае пакуль што нічога лепшага. Міністэрства Асветы яшчэ ў снежні мінулага года дало загад Куратарыуму зрабіць заказ на падручнікі для беларускіх школ, якія трэба закупіць у БССР. Аднак работнікі Куратарыума, адказныя за гэтую справу, да гэтага часу амаль нічога не зрабілі дзеля забеспячэння нашых школ падручнікамі з БССР. А шкада, бо як вынікае з нашай размовы ў «Кнігарскай складніцы» ў аддзеле імпартаваных выданняў, калі на працягу сакавіка Куратарыум не зробіць заказ, нашыя школы ізноў застануцца без граматык, а настаўнікі без дапаможніка па гісторыі Беларусі. (мг)

Каб было менш пажараў

У Новай Волі (Беластоцкі павет) ёсць грамадскі каапэратыў. Прадаўшчыкам з'яўляецца Аляксандр Паўлючук.

У краме заўсёды лад і першакласная чысціня.

Асноўным і найбольш зразумелым фактам ёсць тое, што грам. Паўлючук, дамовіўшыся з кіраўніком мясцовай школы грам. П. Зіневічам, не прадае папярос і запалак малым дзецям. Калі бацькі хочуць выслаць сына ці дачку за закуркай, тады прадаўшчык Алесь просіць запіску ад бацькі і, калі мае сцвярджэнне, што гэта пісаў бацька, прадае папяросы ці запалкі.

Акрамя выхаваўчага значэння, такая праца А. Паўлючука мае вялікі ўплыў на зберажэнне гаспадарак ад пажараў. Бо колькі ж бывае ўлетку пажараў, выкліканых неасцярожнай гульнёй дзяцей з запалкамі.

ЯНКА СЕРАДА
Міхалова

Па слядах нашых артыкулаў

Ваяводская Камісія прафсаюзаў у Беластоку прыслала нам адказ на наш артыкул ад 8 лютага г. г. п. з. «Пара выйсці з катакомбаў», у якім мы паказалі ўмовы працы мастацкага калектыву пры ГП БГ-КТ, які не мае дзе праводзіць рэпэтыцый.

Як паведамляе Ваяводская Камісія прафсаюзаў, артыкул наш быў абмеркаван на пасяджэнні прэзідыума ВК прафсаюзаў.

І хоць прэзідыум адкінуў нашу крытыку ў адрас камісіі прафсаюзаў, звальваючы віну на кватарунак, аднак пастанавіў часова дазволіць нашым мастацкім калектывам карыстацца сваёй святліцай.

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok M. C. Skłodowskiej 7 tel. 54-14

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok ul. Wesołowskiego 1 tel. centr. 37-41 red. naczelny i sekretariat 25-89

Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa"

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2,40 zł kwartalnie — 7,20 zł półrocznie — 14,40 zł rocznie — 28,80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10,15 zł, półrocznie — 20,30 zł i rocznie — 40,60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi S 4,16

Nkł. 5100 Błtk. P-3

Усякая ўсячына

АЛКАГОЛЬ ЗАМЕСТ ВАДЫ

Некалькі дзён жыхарам Франкльтона (ЗША) не трэба было ісці ў шынок. Гарэлка лілася проста з воднай інсталяцыі, замест вады. Прычына была ў тым, што паліцыя, выкрыўшы нелегальную фабрыку спірту, знішчыла некалькі сот гекталітраў спірту, выліваючы яго ў ручай. Аказалася, што ручай сцякаў у басейн, з якога дастаўлялася вада ўсяму гораду. Гавораць, што быццам ужыццё вады ў гэты час было значна большае, чым заўсёды.

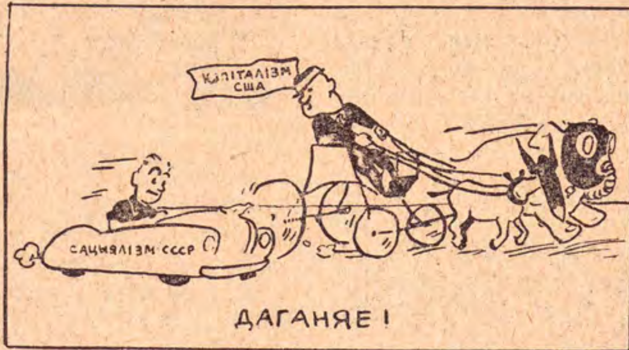
КАЛЕКЦЫЯ НУДНЫХ КНІЖАК

Бэн'яміна Рывэрта з Рыо-дэ-Жанейра мае арыгінальную калекцыю. Ён збірае нудныя кніжкі. Яго калекцыя лічыць ужо звыш 7.000 тамоў. Гэтая калекцыя дастаўляе яму нямала клопатаў. Напрыклад, нядаўна адзін з вядомых літаратараў, даведаўшыся, што аж адзінаццаць тамоў яго трапілі ў гэту калекцыю, выклікаў калекцыянера на дуэль, а калі гэты выклік не прыняў, заскаржыў яго ў суд.

МЯРЦВЯК, ЯКІ СМЯЕЦЦА

Злачынца, якога лавіла паліцыя ў Рывэрсайдзе (ЗША) схаваўся ў кастніцы, лёг паміж памерцымі і прытварыўся мерцвяком. Каб адрозніць яго ад мерцвякоў, паліцыя вымушана была асвечваць кожнага і ашчупваць рукамі. Калі прышла чарга да злачынцы, ён не вытрымаў і голасна рассмяяўся.

ДАГАНЯЕ!

Строгае права, але права

Нядаўна ў адным з англійскіх урадаў цывільнага стану паміж ураднікам і адным з «маладых», якія прышлі ўзяць шлюб, адбыўся гэткі дыялаг:

Ураднік: «Колькі вам год?»

Нявеста: «Скончыла 82».

Ураднік: «Пакажыце вашу метрыку нараджэння».

Нявеста: «Нажаль, я яе не маю».

Ураднік: «Вы не можаце атрымаць шлюб, бо не маеце доказу, што вы дасягнулі прадугледжанага правам веку».

Англійскае права гаворыць, што нявеста павінна мець не менш 18 год.

Падказала

Трахім без патэнту шыў кажухі.

Аднойчы праз акно ён заўважыў міліцыянера, які накіраваўся на яго панадворак. Спалохаўшыся, Трахім кінуў працу і пачаў хаваць шкуры. Пакуль міліцыянер быў на дварэ, Трахіму ўдалося ўсё схаваць.

Маленькая Марыська весела скакала перад бацькам. Не паспеў незнаёмы адчыніць дзверы, як яна радасна зашчабятала: «Можаце цяпер ужо смела ісці! Тата ўсе шкуры пад печ пахаваў».

(шк)

Пахваліўся

— Татка, ты не ўяўляеш сабе, які наш настаўнік набожны! Пасля кожнага майго адказу складае рукі, як да малітвы, і паўтарае: «Мой Божа, Мой Божа!»

С. А.

Духоўнікі і каровы

Духоўнік Пандзім Сіма Рам Кемка пагражае ўнесці крымінальную справу супроць прэм'ера Індыі Нэру — за знявагу рэлігіі. Гэтая знявага заключаецца ў тым, што, прамаўляючы да студэнтаў у Алягабад, Нэру выказаў думку, што ён не лічыць каня горшым за карову. Справа ў тым, што карова ў Індыі лічыцца святой жывёлінай, якую забіваць і есці яе мяса забаронена. У выніку гэтай веры ў Індыі больш кароў, чым у Амерыцы аўтамабіляў, але многія з іх зусім не даюць малака. Зусім бескарысных кароў налічваецца звыш сямі мільёнаў штук. І людзі мусяць іх трымаць, пакуль каровы гэтыя не здохнуць.

Размова з парабкам

Аднойчы пан выслаў парабка па грошы да даўжніка. Калі парабак вярнуўся, пан пытае:

— Ну, што, аддаў той грошы?

— Не, не аддаў, — адказаў парабак.

— А, што ён сказаў?

— Сказаў — «ідзі к чорту!»

— І што ты на тое?

— Ну, я і прышоў да вас.

С. Д.

У краме

Аднойчы заходжу я ў краму,
А ў краме вісіць рэклама:
«Курыць не можна»!
Але дзіўна мне вельмі стала,
Бо прадаўшчыца носам дым пускала,
Ці ж гэтак можна? —
Яна ходзіць сабе з папяросам,
Хоць рэклама вісіць пад носам.
А потым, паверце мне, сябры,
Як накурылі гаспадары,
Столькі было дыму ў краме,
Што не згледзілі б вы і рэкламы.
Адно, не было там каўбас —
Падумаў бы хто, што вяндзарня.

Г. КАРЭТКА

Бандары

Чаму так дорага?

— Так хутка? — уздыхнуў з палёгкай пацыент, калі лекар вырваў яму балючы зуб.

— Як бачыце, — скромна адказаў лекар.

— Дай Божа вам здароў'ечка, — дзякаваў узрадаваны пацыент. А колькі ж плаціць трэба? — запытаў ён, апранаючы паліто.

— 50 злотых, — кажа лекар.

— Ды што вы! Я на 50 злотых патрабую 8 гадзін цяжка працаваць. А вы толькі падкавырнулі і вырвалі. Ці ж гэта варта 50 злотых? Гэта проста гвалт, — абурыўся кліент.

— Добра, — адказаў лекар. — Калі вы другі раз прыдзеце, я вам 8 гадзін буду рваць зуб.

(вб)

Бацька і сын

— Татка, ці сапраўды, за зло трэба адплачваць дабром?

— Зразумела, што так.

— Ну, дык дай мне на цукеркі, бо я папсаваў твой новы гадзіннік.

З вудай на рыбу

— Чаму жанчыны не ловяць рыб вудачкай?

— Бо над вадою трэба сядзець ціха і нічога не гаварыць.

Я. Г.

Дражлівая тэма

Калі я аднойчы прыйшла са школы, міжволі пачула гарачую спрэчку.

— Я не дазволю, — крычала абураная мамка, — каб ты атручваў жыццё нявіннаму дзіцяці.

—Свет цяпер прагрэсіўны, і яна ўжо не дзіця, — гаварыў усхваляваны татка. — Я абавязаны пазнаёміць яе з гэтымі жыццёвымі справамі...

— Не, пакуль я маці, ты не пасмееш...

— Не пасмееш!.. — перабівала яго мамка.

— Пакуль я бацька, дык не дазволю, каб мая дачка гадавалася заскарупелай, адсталай ад жыцця мяшчанкай, — злаваўся татка.

— У чым жа тут справа? — думала я, распранаючыся ў сваім пакойчыку. — Ну, і няхай сабе сварацца. Мне што. Вось трэба лаціну зубрыць. І я, узяўшы падручнік, зручна ўселася на зэдліку. Але неўзабаве ў пакой увайшоў татка.

— Ты, Люська, ужо не маленькая, — распачаў ён урачыстым голасам. — Пайшоў табе шаснаццаты годзік, і ты абавязана ведаць усе жыццёвыя справы.

Я насцярожылася, ды думаю, у які бок татка пачне гнуць ключку.

— Перш за ўсё, — гаварыў далей татка, — ты абавязана ведаць, адкуль бярэцца жыццё. Мамка ўсё табе аб белых бусліках бае, быццам таму пачынаючаму хадзіць дзіцяці. Ты яе, Люська, не слухай. Адсталая яна ў нас. Я вось хачу табе сказаць праўду. Пара ўжо.

— Аб якіх бусліках? — спытала я, нічога не разумеючы.

— Пачакай, не гарачыся, і я табе выкладу ўсё як мае быць. Ну, возьмем, напрыклад, пчол, — гаварыў татка.

— Ага, — думаю сабе ,— ужо вядома, куды татка гне. Пачне тут зараз мне чытаць лекцыю аб працавітасці, аб тым, што я не стараюся ў вучобе.

— Вядома, пчолы вельмі працавітыя стварэнні, — кажу, шырока пазяхаючы.

— Ды не ў гэтым жа сэнс справы, Люська, — кажа татка з мінай пакутніка. — Вось слухай. Пачынаецца вясна. У садах расцвітаюць кветкі. Пчала вылятае з вулля, сядае на кветачку, ды, расхіліўшы лапкамі пялёсткі, засаджвае ў напоўненую нектарам чарачку джала сваё. Выпіўшы ўвесь нектар кветачкі, яна пералятае на другую, адначасова запыльваючы яе гэтым пылком - нектарам. Такім вось чынам, Люська, засноўваецца новае жыццё.

Па меры таго, як татка расказваў, я глядзела на яго ўсё больш падазрона. Ці не мае ён часам гарачкі? — думала я. Мо' гэта пачаткі грыпы? І я не на жарты напужалася.

— Ну, Люська, разумееш цяпер? — спытаў татка.

— Не, татка, не разумею нічагутачкі, — прызналася я па шчырасці. — Ну іх з пчоламі, — кажу. — Лепш ты, татка, напіся гарачага чаю ды ў ложак ляж.

— Не зразумела, — прагаварыў татка, хустачкай выціраючы пот з твару. — А мо' і сапраўды ты не дарасла яшчэ да гэтых спраў? Ну, нічога, Люська, у другі раз мы больш канкрэтна пагаворым на гэтую тэму, — паабяцаў татка і вышаў.

І так мне ў гэты дзень не давялося «падзубрыць» лаціну. Не ў галаве была. Шкада таткі. Мусіць захварэе бедненькі.

Раненька, калі я збіралася ў школу, да мяне ізноў зайшоў татка.

— Ну, Люська, сёння мы пагутарым па душах, як роўны з роўным, — прагаварыў ён з выразам рашучасці на твары.

— Добра, татка, — згадзілася я з радасцю. Мо' і не захварэе ён..

— А ведаеш, Люська, чаму куры зносяць яйкі? — нечакана спытаў ва ўпор татка.

Я міжволі засмяялася. — Мабыць, — кажу, — таму, што яны не пеўні.

— Вось, вось, Люська, — справа тут менавіта ў пеўнях, — падхапіў татка.

— Не слухай, Люсенька, гэтага бессаромніка, — пачуўся раптам з-за дзвярэй голас мамкі.

— Ну вось, ужо па нашай гутарцы. Бывай Люська, — і татка, схапіўшы з вешалкі капялюш, бразнуў моцна дзвярыма і вышаў.

— Аб чым ён табе гаварыў, дзіцятка? — увайшоўшы ў пакой, спытала ўсхваляваная мамка.

— Ды нешта аб яйках, — кажу

— Аб яйках! Аб якіх яйках, дачушка?! — пыталa яна.

— Ды аб якіх жа, — кажу, — аб курыных. Мабыць татка яешні хацеў.

— Што, яешні? — уздыхнула з палёгкай мамка. — Ды ён жа з самай раніцы шэсць галубцоў упёр. Бач ты, яешні яму захацелася! — ізноў узлавалася мамка.

Па лекцыях я сустрэлася з Віцькам. — Бяда, — кажу, — Віцька. Нешта ў нас у хаце нядобра дзеецца. Татка з мамкай каты дзяруць. Крык, шум, вучыцца немагчыма. І завошта? — Сама не ведаю якая ў гэтым прычына.

— Глядзі, — кажа Віцька, — мо' стары недзе на баку ў амуры гуляе.

— Не, — кажу, — гэта немагчыма. Усё пра нейкія буслікі, пчолы ды куры гаворыць. Не магу разабрацца, у чым тут справа. А ў хаце пекла.

— Ну, — кажа Віцька, — дай буські Люсенька, ды пакуль сама разбірайся ў гэтых пчолах і бусліках. Мне няма часу глупствамі займацца. Спяшу на матч.

Ох, і гарачы ж мой Віцька. Агонь — не хлопец. Як жа не кахаць такога?!

Калі я вярнулася, у хаце было незвычайна ціха. Татка сядзеў над газетай і быццам для яго не існавала ўсё акружаючае. Надзьмутая мамка цыравала шкарпэткі. Пасля я даведалася, што яны ў той дзень пастанавілі ўзяць развод.

— Люсенька, скажы вось гэтаму грамадзяніну, — па нейкім часе адазвалася мамка, — што яго чыстыя калісоны ляжаць у шафе на трэцяй палічцы.

Я здзіўлена глянула на мамку.

— На, Люська, пяцьсот злотых, — прагаварыў татка дрыжачым голасам, выцягваючы грошы з кішэні і дай іх вось гэтай грамадзянцы (татка тыцнуў пальцам у бок мамкі) на жыццё.

Тут я ізноў засмяялася на ўвесь рот. Ды гэта ж сапраўдны спектакль. Ну, і мастакі татка з мамкай. Не магу я яшчэ і дагэтуль зразумець, чаго яны сварацца, чаму не могуць жыць у згодзе? Мы вось з Віцькам ужо амаль цэлы год штодзень спатыкаемся і яшчэ ніводненькага разу не пасварыліся. У чым жа справа?..

Падслухаў і запісаў В. Б.